

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ
ΜΑΡΙΑΣ ΓΚΟΥΝΤΟΥΒΑ
ΜΕ ΘΕΜΑ**

**«Διερεύνηση της οργάνωσης και της χρήσης του
χώρου του Νηπιαγωγείου μέσα από το Θεσμικό
Πλαίσιο και τη Σχολική Πράξη»**

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ
ΔΟΜΝΑ - ΜΙΚΑ ΚΑΚΑΝΑ
ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ**

ΒΟΛΟΣ 1999

αρ. εισ. 5 / ΠΑΠ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000046503

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 925/1
Ημερ. Εισ.: 23-09-1999
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΠΠΕ
1999
ΓΚΟ

*Αφιερώνεται
στην οικογένειά μου*

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΚΑΙ ΤΗ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	8
<i>Οι βασικές ανάγκες των παιδιών</i>	
<i>και η σχέση τους με τον χώρο</i>	8
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	14
<i>Ο ρόλος του αρχιτέκτονα στην</i>	
<i>οργάνωση του σχολικού χώρου</i>	14
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	17
<i>Παρουσίαση κριτηρίων οργάνωσης και χρήσης</i>	
<i>του σχολικού χώρου με βάση το</i>	
<i>Θεορμικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης</i>	17
3.1. Παρουσίαση κριτηρίων οργάνωσης	
και χρήσης εσωτερικού χώρου με βάση	
το Θεορμικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης	17
3.2. Παρουσίαση κριτηρίων οργάνωσης	
και χρήσης εξωτερικού χώρου με βάση	28
το Θεορμικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης	
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	31
<i>Παρουσίαση της Έρευνας</i>	31
4.1. Υπόθεση, μεθοδολογία και δείγμα	31
<i>της έρευνας</i>	
4.2. Παρουσίαση του Ερωτηματολογίου	33
4.3. Παρουσίαση του Οδηγού Συνέντευξης	38
5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	42
5. Γενικά συμπεράσματα και προτάσεις	42

5.1. Γενικά συμπεράσματα	42
5.2. Προτάσεις για την οργάνωση και χρήση του σχολικού χώρου	43
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	49
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (1)	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (2)	67α
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (3)	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (4)	74
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	84

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ θερμά την κ. Δόμνα - Μίκα Κακανά Επίκουρη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, για την ουσιαστική της συμβολή και συμπαράσταση σε ό,τι αφορά στη δομή και την επιστημονική στήριξη της πτυχιακής μου εργασίας.

Επίσης ευχαριστώ τους νηπιαγωγούς των νηπιαγωγείων που με δέχθηκαν για να πραγματοποιήσω την έρευνά μου, και ιδιαίτερα τη νηπιαγωγό κ. Μαρία Λαρυγγάκη του 50ο Ολοήμερου Νηπιαγωγείου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μεγάλοι θεωρούν τη νηπιακή ηλικία σαν μια περίοδο ξενοιασίας, καλοπέρασης και παιχνιδιού.

Οι εκφράσεις όπως «τι ανάγκη έχουν, τα παιδιά» ή «μακάρι να 'μασταν και εμείς στη θέση τους» ακούγονται πολύ συχνά στις συζητήσεις των μεγάλων. **Είναι όμως έτοιμη η πραγματικότητα; Είναι τα χρόνια αυτά τα πιο ξέγνοιαστα και τα πιο ευτυχισμένα της ζωής μας;**

Εύστοχα τονίζεται ότι Τα χρόνια αυτά μόνο στη φαντασία των μεγάλων είναι ένας χαμένος παράδεισος. Στη πραγματικότητα είναι τα χρόνια της πιο σκληρής προσπάθειας που κάνει το βρέφος και μετά το νήπιο να γνωρίσει το περιβάλλον του το φυσικό και το κοινωνικό, τα πρόσωπα και τα πράγματα, να αντιληφθεί τους κανόνες που το διέπουν και να ενταχθεί σ' αυτό.¹

Το παιδί της νηπιακής ηλικίας εντάσσεται στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον με τις επιδράσεις που δέχεται άμεσα και έμμεσα από το οικογενειακό αρχικά και αργότερα σχολικό περιβάλλον.

Η σημασία του περιβάλλοντος, ιδίως στην τρυφερή παιδική ηλικία είναι τεράστια. Τα παιδιά χρειάζονται να νοιώσουν το περιβάλλον τους σε αρμονία με τις επιθυμίες και τις ανάγκες τους. Έτσι αναμφίβολα ο σχολικός χώρος όπου τα παιδιά περνούν πολλές ώρες της μέρας τους, όχι μόνο καθορίζει τη λειτουργία του χώρου αυτού, αλλά παράλληλα επηρεάζει θετικά ή αρνητικά την εκπαιδευτική διαδικασία.

Η διαπίστωση αυτή φορτώνει τους ώμους των ειδικών - και στην προκειμένη περίπτωση των εκπαιδευτικών - με τεράστιες ευθύνες. Γιατί θα πρέπει ιδιαίτερα να προσέξουν το πως θα οργανώσουν το σχολικό περιβάλλον και τη δουλειά τους ώστε να συμβάλλουν στην αρμονική ανάπτυξη των παιδιών.

Λέγοντας οργάνωση εννοούμε τη συστηματική διάταξη, διευθέτηση των μερών ενός συνόλου, έτσι, ώστε να αποτελέσει ένα καλά οργανωμένο σύνολο.²

Ακόμη πιο απλά μπορούμε να πούμε ότι οργάνωση σημαίνει ένα σύστημα εργασίας όπου με λιγότερη προσπάθεια και εξοικονομώντας

δυνάμεις και χρόνο πετυχαίνει κανείς μεγαλύτερα και καλύτερα αποτελέσματα.

Η οργάνωση του χώρου του νηπαγωγείου όμως δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί ως μεμονωμένο φαινόμενο, άσχετο από τη νηπαγωγό και του τρόπου που εργάζεται. Το νηπαγωγείο είναι ο καθρέφτης της καλαισθησίας και η προέκταση της προσωπικότητας της νηπαγωγού.³

Πιστεύοντας ότι η οργάνωση και διαμόρφωση του χώρου του νηπαγωγείου, που είναι και το αντικείμενο αυτής της μελέτης, επιδρά θετικά ή αρνητικά στα συναισθήματα του παιδιού και έχει άμεση σχέση με την αγωγή του θα δούμε και θα συγκρίνουμε την οργάνωση του νηπαγωγείου με βάση το Θεσμικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης και τα σημερινά δεδομένα.

Προηγουμένως όμως θα εξετάσουμε τις βασικές ανάγκες των παιδιών καθώς και τη σχέση τους με το χώρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΧΩΡΟ

Από τη μέρα της γέννησής του, το ανθρώπινο ον αρχίζει μια αδιάκοπη προσπάθεια να γνωρίσει το περιβάλλον του. Καμιά ηλικία της ζωής του δεν περικλείει τόσα προβλήματα δυσκολίες και ερωτηματικά όσο η νηπιακή ηλικία.

Σημαντικό για τους γονείς και τις νηπιαγωγούς είναι να διακρίνουν και να προσεγγίσουν τις ανάγκες κάθε παιδιού στο συγκεκριμένο αυτό στάδιο της ανάπτυξής τους. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να διευκολύνουν και να υποβοηθήσουν την ολόπλευρη ανάπτυξή του και να το προετοιμάσουν για μια δημιουργική συμμετοχή στο κόσμο στον οποίο ζει.

Οι ανάγκες του παιδιού της προσχολικής ηλικίας είναι βασικές για όλα τα παιδιά και για όλες τις ηλικίες. Η μη αναγνώριση και η μη ικανοποίηση αυτών των αναγκών δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στα άτομα. Ιδιαίτερα όμως η μη ικανοποίηση τους κατά την κρίσιμη νηπιακή ηλικία έχει καταστροφικές συνέπειες στη γενική του ανάπτυξη και στη ψυχική του υγεία.⁴

Τις ανάγκες του νηπίου μπορούμε να τις κατατάξουμε σε τρεις κατηγορίες⁵

- i) Φυσιολογικές - Βιολογικές Ανάγκες
- ii) Συναισθηματικές Ανάγκες
- iii) Διανοητικές Ανάγκες Μάθησης και Γνώσης

Αν και οι ανάγκες αυτές είναι βασικές και για τους ενήλικες τα αποτελέσματα της στέρησής τους είναι πολύ πιο καταστροφικά για το νήπιο, του οποίου η ύπαρξη και η ανάπτυξη εξαρτάται από τη ποιότητα της φροντίδας που παρέχεται σ' αυτά τα κρίσιμα για την ανάπτυξή του χρόνια

Οι βιολογικές ανάγκες είναι οι βασικές ανάγκες που εξυπηρετούνται από την οικογένεια και η κάλυψη τους κρίνεται σκόπιμη για τη φυσιολογική ανάπτυξη των παιδιών.

Οι συναισθηματικές ανάγκες είναι, εσωτερικές ανάγκες λιγότερο φανερές και είναι κοινές για κάθε ανθρώπινη ύπαρξη. Η ανάγκη του παιδιού για αγάπη και στοργή από το οικογενειακό περιβάλλον είναι η μεγαλύτερη και αποτελεί τον σπουδαιότερο παράγοντα για την πολύπλευρη ανάπτυξή του. Το παιδί που αισθάνεται ότι το αγαπούν νιώθει ασφάλεια, συμμετέχει στις δραστηριότητες της τάξης ενώ υποβοηθείται σημαντικά η αρμονική ένταξη του στην ομάδα των άλλων παιδιών.

Είναι όμως βασικές ανάγκες για την ολόπλευρη ανάπτυξη του νηπίου. Θα λέγαμε ότι περικλείουν την ανάγκη για αγάπη και στοργή, την ανάγκη για αποδοχή και αναγνώριση και την ανάγκη για ποικίλες άμεσες εμπειρίες από το κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον που θα το βοηθήσουν να ενταχθεί στο περιβάλλον σαν μέλος δραστήριο και δημιουργικό.

Η πρώτη φροντίδα της νηπιαγωγού πρέπει να είναι η ανάπτυξη μιας φιλικής σχέσης με το νήπιο που να τη χαρακτηρίζει το αίσθημα της ασφάλειας, της εμπιστοσύνης και της αποδοχής. Αν το παιδί είναι ανήσυχο και νιώθει ανασφάλεια ή είναι συναισθηματικά αναστατωμένο, η εξέλιξή του σ' όλους τους τομείς θα εμποδίζεται και πιθανώς οι ανησυχίες του θα αντανακλώνται στη συμπεριφορά του. Αν ένα παιδί για παράδειγμα νιώθει ότι δεν είναι αποδεκτό στην ομάδα γιατί τ' άλλα παιδιά δεν παίζουν μαζί του τότε η νηπιαγωγός θα πρέπει σ' αυτό ιδιαίτερα το παιδί να συγκεντρώσει τη προσοχή της. Συγκεκριμένα θα πρέπει να προσπαθήσει να κερδίσει την εμπιστοσύνη του παιδιού και να το κάνει να νιώσει ασφάλεια καθώς και να το επιβεβαιώσει ότι και αυτό έχει την αξία του στην ομάδα.

Θεωρείται χρήσιμο οι νηπιαγωγοί να λαμβάνουν γνώση της κατάστασης των σχέσεων που υπάρχουν στα σπίτια των παιδιών ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν καλύτερα και πιο αποτελεσματικά στις ανάγκες τους.

Μόνο πρόσωπα οικογενειακά πρέπει να χρησιμοποιούνται στα νηπαιγωγεία γιατί είναι τα μόνα που μπορούν να δημιουργήσουν σχέσεις επηρεούς απαραίτητες για ορισμένα παιδιά.

Βασική είναι επίσης η ανάγκη του νηπίου να «οικοδομεί» θετική αυτοϊδέα και να νιώθει ικανοποίηση για τον εαυτό του και τις ικανότητές τους. Τα παραπάνω θα προέλθουν από την επιτυχία που θα βιώσει κατά τις διάφορες προσπάθειες και τις δραστηριότητες στο νηπαιγωγείο και το σπίτι. Αν συναντά αποτυχία σε ότι επιχειρεί, αν οι προσπάθειες του δεν αναγνωρίζονται, το παιδί μπορεί να χάσει το θάρρος του, την αυτοεκτίμησή του καθώς και τη διάθεση για περαιτέρω προσπάθεια. Μπορεί να γίνεται δειλό και ανήσυχος και να οικοδομήσει μια αρνητική αυτοϊδέα αφού δεν έχει εμπιστοσύνη στον εαυτό του και στις ικανότητές του.

Οι γονείς αλλά και οι νηπαιγωγοί περισσότερο δεν θα πρέπει να προτείνουν ή ακόμη χειρότερα να απαιτούν από το παιδί να συμμετέχει σε δραστηριότητες που δεν ανταποκρίνονται στην ωριμότητά του, στις ικανότητές του να χειρίζεται πολύπλοκα υλικά και παιχνίδια.

Οι δραστηριότητες που οργανώνονται στους χώρους της προσχολικής εκπαίδευσης πρέπει να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα, στις δυνατότητες των νηπίων και να είναι ανάλογες με το βαθμό της ωριμότητάς τους.

Η οικογένεια και το νηπαιγωγείο είναι οι πρώτες κοινωνικές ομάδες. Η αποδοχή από τις ομάδες αυτές και η αρμονική ένταξη του δημιουργεί στο παιδί εμπιστοσύνη και θάρρος να επεκτείνει τις διαπροσωπικές του σχέσεις και να απενίξει το κοινωνικό περιβάλλον χωρίς φόβο ή εκθρότητα. Η εντιμότητα, η αξιοπιστία, και η σταθερότητα των ενηλίκων με τους οποίους έρχεται το παιδί σε επαφή (γονείς, νηπαιγωγός) είναι βασικοί παράγοντες για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης προς τους ενήλικες.

Για να καλυφθούν οι διανοητικές ανάγκες θα πρέπει να έχει ποικιλία άμεσων εμπειριών και ευκαιρίες να εξερευνήσει το φυσικό και το κοινωνικό περιβάλλον. Η έμφυτη περιέργεια του ενισχύεται με την ανάπτυξη της αντιληπτικής του ικανότητας. Ο μεθοδευμένος από το νηπαιγωγείο εμπλουτισμός των εμπειριών του και η επέκταση των μηχανισμών λειτουργίας της σκέψης του ανοίγουν στο νήπιο νέους ορίζοντες και νέα ενδιαφέροντα.

Το παιδί πρέπει να ενθαρρύνεται και να υποβοηθάτε να εξερευνά το περιβάλλον, να πειραματίζεται, να ανακαλύπτει και να σχηματίζει δικές του ιδέες για τα πρόσωπα και τα πράγματα και να επεκτείνει έτσι συνεχώς τις γνώσεις του για τον εαυτό του και το περιβάλλον του.

Το νηπιαγωγείο θα πρέπει να θέτει στη διάθεση του παιδιού όσο το δυνατόν περισσότερα υλικά και μέσα (παιχνίδια, υλικά κατασκευών και ζωγραφικής, βιβλία) και να το ενθαρρύνουν να «μάθει» πως να μαθαίνει, να αποκτά κριτικό πνεύμα και να γίνεται ολοένα και πιο δημιουργικό και πιο αυτονόητο απέναντι στους ενήλικες.

Εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι το παιδί από τη στιγμή που θα γεννηθεί μαθαίνει εμπειρικά να μετατοπίζεται και να κινείται ελεύθερα στο χώρο που το περιβάλλει. Ωστόσο δεν έχει κατακτήσει ακόμη τη σωστή αίσθηση και αντίληψη του χώρου, που είναι ο προσανατολισμός και η δόμηση των χωρικών σχέσεων. Δεν κάνει σαφείς μετακινήσεις ούτε έχει συνείδηση των αποστάσεων. Γι' αυτό πρέπει να το βοηθήσουμε να αισθανθεί και να συλλάβει την έννοια του χώρου. Στην αρχή το χώρο που καταλαμβάνει το σώμα του στη συνέχεια το χώρο που καταλαμβάνουν τα άλλα άτομα σε σχέση με το σώμα του και τέλος το χώρο των άλλων ανεξάρτητα αντικείμενα από αυτό το ίδιο.

Βέβαια ο χώρος δεν είναι αντικείμενο για σπουδή αλλά αντικείμενο για κατάκτηση και κάθε παιδί το πετυχαίνει με το δικό του τρόπο, σύμφωνα με τα μέτρα του, με το ρυθμό του, με την κίνηση, τη μετακίνηση, τις παιγνιώδεις δραστηριότητες, τις άμεσες αντιληπτικές εμπειρίες και με διαρκή αναφορά στο δικό του σώμα. Η οικοδόμηση και η κατάκτηση του χώρου είναι το μεγάλο έργο του παιδιού στην ηλικία του νηπιαγωγείου.⁶

Με τη βοήθεια των δραστηριοτήτων του νηπιαγωγείου το παιδί μαθαίνει να προσανατολίζεται στο χώρο σε σχέση με σταθερά σημεία αναφοράς. Γνωρίζει το σώμα του και το χώρο που αυτό καταλαμβάνει καθώς επίσης και το χώρο που κατέχουν τα αντικείμενα όπως και το χώρο μεταξύ των αντικειμένων. Τέλος αφού κατανοήσει όλα τα παραπάνω γίνεται σταδιακά ικανό να αναπαραστήσει το χώρο και να περιγράψει τις διαδρομές που έκανε.

Η αντίληψη και η βίωση της έννοιας του χώρου είναι σημαντικότερη προϋπόθεση για την κατάκτηση της ικανότητας προσανατολισμού, την

ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και της αίσθησης της ασφάλειας. Συμβάλλει επίσης καθοριστικά στην εκμάθηση της γραφής, της ανάγνωσης και της κατανόησης των λογικομαθηματικών εννοιών.⁷

Επίσης για να βοηθήσει η νηπιαγωγός το κάθε παιδί να αναπτύξει στον ανώτατο δυνατό βαθμό τις δυνατότητες του, είναι απαραίτητο να γνωρίσει του προσωπικές του ανάγκες καθώς και τα αίτια στα οποία έχουν τις ρίζες του.

Συμπέρασμα όλων των παραπάνω είναι ότι συντελεστές μιας αρμονικής ανάπτυξης της προσωπικότητας του παιδιού είναι συγχρόνως η οικογένεια και το κατάλληλο νηπιαγωγείο.

Για να μπορέσει όμως το νηπιαγωγείο να ανταποκριθεί σωστά στο ρόλο του και να είναι υπολογίσιμος συντελεστής θα πρέπει να μελετηθεί ως προς τις δυνατότητες που παρέχει και τις προοπτικές του.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. FRAINBERG, S., *Τα μαγικά Χρόνια*, Αθήνα σελ. 67.
2. Βλ. ΥΔΡΙΑ, κατ., *Οργάνωση*, (Τόμος 9ος), σελ. 2897
3. Βλ. ΣΚΟΡΔΟΥΛΗ, Α., *Οργάνωση και λειτουργία του νηπιαγωγείου*, ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ, Δίπτυχο, 1997, τ. 6ος, σελ. 108.
4. Βλ. ΜΕΤΑΛΛΙΔΟΥ, Γ., *Διδακτικές σημειώσεις στο μάθημα Μηχανισμοί μάθησης και μνήμης*.
5. Βλ. ΚΑΨΑΛΗ, ΑΧΙΛ., *Παιδαγωγική Ψυχολογία*, Θεσσαλονίκη Αφοί Κυριακίδη, 1995, σελ. 371.
6. Βλ. Αυτές οι απόψεις της JACOB. M. στην εισήγησή της με θέμα «Ψυχοκινητική ανάπτυξη του παιδιού» αναφέρονται στο βιβλίο ΚΟΥΓΙΑΛΗ, Γ., *Ψυχοκινητικές δραστηριότητες για νήπια και προνήπια*. Αθήνα, Καστανιώτη, 1998, σελ. 20.
7. Βλ. Κακανά, Δ-Μ., *Θεωρία και μεθοδολογία δραστηριοτήτων στην προσχολική αγωγή*, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη, 1994, σελ. 95 - 96.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Το νηπιαγωγείο για να λειτουργήσει άμεσα και θετικά, στα παιδιά θα πρέπει πρώτα απ' όλα να είναι καλά οργανωμένο και εξοπλισμένο ως χώρος, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά.

Φωτογραφία (1). Εσωτερικός χώρος του 50ου Νηπιαγωγείου

Για το σκοπό αυτό ο αρχιτέκτονας που ασχολείται με το σχεδιασμό κτιρίων για παιδιά προσχολικής ηλικίας θα πρέπει να έχει ενημερωθεί τόσο πάνω στα γενικά ψυχολογικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ηλικίας όσο και για τα διάφορα είδη δραστηριοτήτων των παιδιών και τις βασικές μεθόδους που εφαρμόζονται κατά την ανάπτυξη της διδασκαλίας, της αγωγής και της μάθησης.

Ακόμη πρέπει να είναι ευαισθητοποιημένος σε ποικίλα θέματα, που αφορούν την εκπαίδευση αλλά και το παιδί έτσι ώστε να είναι το κτήριο προσαρμοσμένο στο μικρό παιδί και όχι να πρέπει στη συνέχεια να προσαρμοσθεί το παιδί στο κτήριο.

Εξάλλου ο κάθε εκπαιδευτικός έχει μεγάλη ευθύνη για τη διαμόρφωση και οργάνωση του σχολικού χώρου.

Είναι ανάγκη να είναι ευαισθητοποιημένος στις συνέπειες της αρχιτεκτονικής διαμόρφωσης του διδακτηρίου, των αιθουσών, ή των λοιπών χώρων και να μπορεί να σταθεί (απαραίτητο) σύμβουλος και συνεργάτης του αρχιτέκτονα από την αρχή του σχεδιασμού των σχολικών κτηρίων.

Η συνεργασία αρχιτεκτόνων εκπαιδευτικών, υγειονολόγων, γονέων και κοινωνιολόγων είναι στις μέρες μας επιτακτική ανάγκη κατά την οργάνωση των σχολικών κτηρίων. Γενικά ισχύει η αρχή Όσο περισσότερο συμμετέχουν οι χρήστες του κτηρίου... τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες επιτυχίας των εγκαταστάσεων.¹

Ετσι το νηπαιγωγείο πρέπει να έχει σωστή συνεργασία με όλους εκείνους τους παράγοντες που δημιουργούν το φιλικό κλίμα και τη κατάλληλη παιδαγωγική ατμόσφαιρα για αγωγή παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Ο αρχιτέκτονας - μηχανικός πριν μπει στη διαδικασία ανέγερσης σχολικού κτηρίου καλό θα ήταν να έχει μελετήσει το Θεωρητικό Θεσμικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης βάσει του οποίου θα σχεδιάσει το σχολείο. Η δέσμευση αυτή υπάρχει φυσικά μόνο για τα δημόσια νηπαιγωγεία και για τους υπεύθυνους.

- Κατά πόσο όμως τα σημερινά σχολικά κτήρια και συγκεκριμένα τα νηπαιγωγεία πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το Θεσμικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης; Και αν τις πληρούν χρησιμοποιούνται σε όλο τους το εύρος; Αν ΝΑΙ πως;

Σ' αυτά τα ερωτήματα ερχόμαστε να απαντήσουμε με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήσαμε σε ορισμένα νηπαιγωγεία του Βόλου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ, Ν., *Εισαγωγή εις την Παιδαγωγικήν*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1979, σελ. 183.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3.1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Προτού προχωρήσουμε στη παρουσίαση της πραγματικής εικόνας του σημερινού νηπιαγωγείου μέσα από τα πορίσματα της έρευνας κρίνεται σκόπιμο να εκθέσουμε και να αναλύσουμε τα κριτήρια οργάνωσης χώρου, εσωτερικού και εξωτερικού με βάση το Θεσμικό Πλαίσιο και τον ΟΣΚ.

Για τη διαδικασία οργάνωσης του εσωτερικού χώρου ενός νηπιαγωγείου πρέπει να λάβουμε υπ' όψη την άνετη μετακίνηση των παιδιών στο χώρο, έτσι ώστε να εξασφαλίζουμε την ανάπτυξη της αυτονομίας, της πρωτοβουλίας και της αυτενέργειας.

Το κτηριακό συγκρότημα ενός σύγχρονου νηπιαγωγείου πρέπει να περιλαμβάνει πολλούς χώρους μεταξύ των οποίων οι κυριότεροι είναι:¹

Πολυδύναμος Χώρος - Χώρος Πολλαπλών Χρήσεων

Συνήθως τα νήπια λόγω της ηλικίας τους συνοδεύονται κατά τη προσέλευση - αποχώρηση τους από το νηπιαγωγείο από τους γονείς.

Είναι απαραίτητο να υπάρχει χώρος στάσης - παραμονής γονέων ή συνοδών. Ακόμη αυτό το χώρο να το χρησιμοποιήσουμε για εκδηλώσεις και γιορτές του νηπιαγωγείου που πραγματοποιούνται σ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Τέλος τον χρησιμοποιούμε για ποικίλες ψυχοκινητικές δραστηριότητες ιδιαίτερα όταν ο χώρος των αιθουσών είναι μικρός. Ο χώρος αυτός μπορεί να είναι ένα δωμάτιο ή ένα μεγάλο κωλ του διδακτηρίου.

Ο χώρος αυτός θα πρέπει να καταλαμβάνει το **18%** του συνόλου.

Βεσιiάριο Νηπίων

Πρέπει να υπάρχει χώρος για να ακουμπά το παιδί τα ρούχα του και τη τσάντα του. Ο χώρος αυτός πρέπει να έχει κρεμάστρες και ντουλάπα σε κατάλληλο ύψος. Το βεσιiάριο μπορεί να υπάρχει και στον πολυδύναμο χώρο ενώ πρέπει να αποφεύγεται η τοποθέτηση του στην αίθουσα διδασκαλίας. Ο χώρος αυτός θα πρέπει να καταλαμβάνει το **5%** του συνόλου.

Κουζίνα

Τα παιδιά οπωσδήποτε προγευματίζουν στο νηπαιγωγείο το πρόγευμα είτε προετοιμάζεται στο σπίτι ατομικά, είτε για την ομάδα του νηπαιγωγείου στο χώρο του.

Και στις δυο περιπτώσεις απαιτείται η ύπαρξη χώρου κουζίνας για την εξυπηρέτηση των παραπάνω αναγκών. Ακόμη στη κουζίνα η νηπαιγωγός μπορεί να φτιάξει το καφέ της στο διάλειμμα ή οτιδήποτε άλλο. Επίσης κάποιες δραστηριότητες απαιτούνε κουζίνα και ιδιαίτερα φούρνο.

Όπως για παράδειγμα «ο κύκλος του ψωμιού».

Ο χώρος αυτός θα πρέπει να καταλαμβάνει το **5%** του συνόλου.

Τουαλέτες

Στο νηπαιγωγείο προβλέπονται τέσσερις (4) μονάδες **W.C.** και νιπτήρων ανά τριάντα (30) παιδιά για την εξυπηρέτηση των βιολογικών τους αναγκών. Μια μονάδα **W.C.** πρέπει να είναι μεγαλύτερων διαστάσεων για να μπορεί να εξυπηρετεί παιδί με ειδικές ανάγκες (χρήση καροτσιού). Επίσης προβλέπεται η βασική μονάδα **W.C.** για τη νηπαιγωγό. Ο χώρος αυτός θα πρέπει να καταλαμβάνει το **18%** του συνόλου.

Αναπαυτήριο

Τα νήπα απαιτείται πολλές φορές να ξεκουράζονται την ώρα του σχολείου λόγω παροδικής αδιαθεσίας ή ασθένειας.

Επίσης χρειάζεται να παρέχονται πρώτες βοήθειες σε περιπτώσεις μικροατυχημάτων. Απαιτείται επομένως η ύπαρξη χώρου αναπαυτηρίου - παροχής πρώτων βοηθειών.

Γραφείο Νηπιαγωγού

Είναι ένας χώρος στάσης και τοποθέτησης ατομικών ειδών ο οποίος μπορεί να συνδυασθεί με το χώρο ανάπαυσης και πρώτων βοηθειών, θεωρείται αναγκαίος χώρος. Αυτοί οι δυο τελευταίοι χώροι θα πρέπει να καταλαμβάνουν το 7%.

Οι παραπάνω χώροι λειτουργούν ως βοηθητικοί στο νηπιαγωγείο.

Η οργάνωση του χώρου ενός νηπιαγωγείου εκτός από τους διατιθέμενους χώρους που προαναφέραμε εξαρτάται από κάποια κριτήρια που πρέπει να διασφαλίσουμε για την ομαλή διεξαγωγή των δραστηριοτήτων του αναλυτικού προγράμματος.²

Πρώτα - πρώτα ο χώρος δουλειάς δηλαδή η αίθουσα πρέπει να έχει μεγάλη χωρητικότητα. Αναλογικά πρέπει να καταλαμβάνει το 32% του συνολικού εσωτερικού χώρου. Δηλαδή για μια αίθουσα δεκαπέντε (15) παιδιών τα τετραγωνικά θα πρέπει να είναι, 61 m^2 όπου αναλογούν 4 m^2 στην αίθουσα και $8,9 \text{ m}^2$ σ' όλο τον εσωτερικό χώρο. Στο άθροισμα των τετραγωνικών όλων των χώρων υπολογίζεται και η προσαύξηση των τοίχων.

Κατά δεύτερο λόγο στο νηπιαγωγείο επιβάλλεται να υπάρχει πρόβλεψη για φωτισμό, αερισμό, θέρμανση και θέα.

Δεν επιτρέπεται το νηπιαγωγείο να αποκρύπτεται από μεγάλες και ψηλές οικοδομές ή από άλλα φυσικά εμπόδια. Τα παιδιά πρέπει να έχουν θέα προς την αυλή και το φυσικό περιβάλλον και να μην απομονώνονται έχοντας ως δικαιολογία το ότι θέλουμε να αποφύγουμε τη διάσπαση της προσοχής τους από εξωτερικούς παράγοντες. Αυτό επιτυγχάνεται με τη δημιουργία

πολλών και μεγάλων παραθύρων σε χαμηλό ύψος από το έδαφος ώστε η οπτική πρόσβαση να μην καλύπτεται. Με τα παράθυρα καταφέρνουμε και να αεριζουμε τη τάξη σε καιάλληλα και τακτά διαστήματα.

Ο αερισμός της τάξης εξασφαλίζει την ανανέωση του αέρα και του χώρου για τα παιδιά.

Η θερμοκρασία πρέπει να κυμαίνεται στους 20°C βαθμούς και να είναι σταθερή.

Ακόμη η αίθουσα πρέπει να φωτίζεται από τον ήλιο όταν υπάρχει και από τεχνητούς λαμπήρες της αίθουσας.

Τέλος ο χώρος του νηπιαγωγείου πρέπει να διαμορφώνεται σε «γωνιές» έτσι ώστε η όλη οργάνωση του ν' ανταποκρίνεται στις πνευματικές, κινητικές, συναισθηματικές και κοινωνικές ανάγκες των νηπίων και να διευκολύνει την ατομική και ομαδική εργασία.

Οι γωνιές χαρακτηρίζονται ως χώροι όπου τα παιδιά ασχολούνται στις καθημερινές τους ενασχολήσεις.

Ειδικότερα οι γωνιές πρέπει να ξεχωρίζουν μεταξύ τους και να είναι άρτια εξοπλισμένες. Το υλικό που θα έχει η κάθε γωνιά πρέπει να είναι προσιτό και ενδιαφέρον για τα παιδιά.

Ακόμη η κάθε γωνιά πρέπει να έχει το δικό της χαρακτήρα ανάλογα με τη δραστηριότητα και τη σκοπιμότητα που εξυπηρετεί ώστε να μπορεί το παιδί να τη διακρίνει και να ξέρει τις ιδιαίτερες αρχές και κανονισμούς της. Επίσης οι δραστηριότητες κάθε γωνιάς πρέπει να πραγματοποιούνται σε μικρές ομάδες ώστε να εκπληρώνεται καλύτερα ο σκοπός της κάθε δραστηριότητας και να διευκολύνεται η κοινωνικοποίηση του νηπίου.³

Ακόμη η νηπιαγωγός πρέπει να φρονίζει όλες τις γωνιές να είναι εξίσου εντυπωσιακές και ενδιαφέρουσες για τα παιδιά έτσι ώστε να μην έχουμε το γνωστό συνωσιισμό και την εγκατάλειψη κάποιων άλλων. Αυτό επιτυγχάνεται με την ανανέωση των γωνιών σε τακτά διαστήματα και τη συμμετοχή των παιδιών.

Η φιλοσοφία οργάνωσης του χώρου σε γωνιές υποδηλώνει ότι το αναλυτικό πρόγραμμα που ισχύει σήμερα στο νηπιαγωγείο λαμβάνει υπόψη τις ατομικές διαφορές τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών

ενθαρρύνοντας και υποβοηθώντας την εξερεύνηση, τον πειραματισμό και την ενεργητική τους συμμετοχή στη μάθηση και από το άλλο αφήνει πολλά περιθώρια ελεύθερης παρέμβασης και πρωτοβουλίας του νηπιαγωγείου στα «πλαίσια της παιδαγωγικής ελευθερίας».

Σύμφωνα με την εκπαιδευτική οργάνωση χώρου νηπιαγωγείου οι γωνιές που απαιτούνται να υπάρχουν είναι:⁴

1. Η ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Το παιχνίδι με το οικοδομικό υλικό είναι ιδιαίτερα αγαπητό στα παιδιά.

Στη γωνιά αυτή το οικοδομικό υλικό μπορεί να αποτελείται από γεωμετρικά σώματα, ξύλινα σχήματα διαφόρων μεγεθών, πλαστικά παζλ, δαπέδου, και διάφορα άλλα. Το υλικό αυτό πρέπει να τοποθετείται ράφια, σε ειδικές θήκες, κασετίνες και κλουβάκια που θα διαθέτει η γωνιά αυτή.

2. Η ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΕΟΥΛΑΣ

Είναι μια πολύ βασική γωνιά στην οποία πραγματοποιούνται όλες οι συγκεντρώσεις των νηπίων για συζητήσεις, παιχνίδια, οδηγίες και άλλα.

Πρέπει πάντα να έχει μοκέτα για να βολεύονται τα νήπια ή καρεκλάκια.

3. Η ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΟΥΚΛΟΣΠΙΤΟΥ

Τα παιδιά δείχνουν πολύ ενδιαφέρον για την οργάνωση αυτής της γωνιάς.

Το κουκλόσπιτο μπορεί να μετατρέπεται σε μπακάλικο, φαρμακείο, ζαχαροπλαστείο, κομμωτήριο και διάφορα άλλα. Ακόμη μπορεί το κουκλόσπιτο να παραμένει το ίδιο συνεχώς αλλά έτσι ίσως να βαρεθούν τα παιδιά.

Η γωνιά αυτή πρέπει και συνήθως εξοπλίζεται με είδη μαγαζιού όπως ζυγαριά, σακούλες, κουτιά και νομίσματα.

4. Η ΓΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ

Τα παιδιά καθημερινά επιδίδονται σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες και τα έργα τους αποτελούν μέρος σημαντικό στη καλλιτεχνική γωνιά. Αυτά τα έργα είναι ζωγραφικής, πλαστικής, κατασκευών και άλλα. Αναγκαίο σ' αυτή τη γωνιά είναι να υπάρχουν τα απαραίτητα υλικά. Καλό θα ήταν να δημιουργήσουμε τη γωνιά αυτή κοντά σε παράθυρο για να βλέπουν άνετα τα παιδιά να δουλεύουν καθώς και για να φωτίζονται τα έργα.

5. Η ΓΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΕΩΝ

Η γωνιά αυτή είναι πολυσύνθετη. Σ' αυτή τη γωνιά τα νήπια θα τους δοθεί η ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με βασικά χαρακτηριστικά των ζώων και των φυτών και στο δυνατό βαθμό θα αντιληφθούν το φαινόμενο της ζωής. Αυτή η γωνιά μπορεί να περιέχει διάφορα φυτά, σπόρους, κουκουνάρες, φρούτα, λουλούδια, βότσαλα, κοχύλια, ψαράκια, χελώνες και διάφορα άλλα. Μπορεί να υπάρχουν επίσης υλικά και εργαλεία του τεχνικού πολιτισμού όπως μαγνήτες, πρίσματα, φακοί, μικροσκόπια, πυξίδες και άλλα. Με τα παραπάνω τα παιδιά ενθαρρύνονται και τους δημιουργείται η διάθεση να θέλουν να εξερευνήσουν το περιβάλλον.

6. Η ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟΥ - DRAMA

Η γωνιά αυτή παρουσιάζει με τις κούκλες ιδιαίτερη γοητεία και ασκεί ευεργετική επίδραση στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας.

Η γωνιά θα πρέπει να στολίζεται με κούκλες κατασκευασμένες από τα παιδιά καθώς και με μαριονέτες, μαρότες, αυτοσχέδιες και άλλες.

Ο χώρος αυτός πρέπει να είναι ευρύχωρος φωτεινός και να έχει ντουλάπα για αποθήκευση.

7. Η ΓΩΝΙΑ ΝΕΡΟΥ - ΧΩΜΑΤΟΣ

Οι γωνιές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν χωριστά ή να συνδυάζονται κατάλληλα. Η αμμοδόχος και το δοχείο με το νερό τοποθετούνται μέσα ή έξω από τη τάξη ανάλογα με την εποχή.

Τα παιδιά χαίρονται και ξετρελαίνονται με τη γωνιά αυτή γι' αυτό και χρησιμοποιούν υλικά και μέσα διαφόρων μεγεθών και σχημάτων. Τέτοια είναι φτυάρια, σωλήνες, χωνιά, βάρκες, παιχνίδια, κουβαδάκια και άλλα.

8. Η ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Η γωνιά αυτή είναι απαραίτητη και σημαντική για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων μια και σε πάρα πολλές στιγμές χρησιμοποιούνται τα μουσικά όργανα. Συνήθως χρησιμοποιούμε ένα πάγκο για την αποθήκευση των μουσικών οργάνων.

Τέλος οι γωνιές που μπορούν να δημιουργηθούν από τη φαντασία των παιδιών και της νηπαιγωγού είναι ατελείωτες και εξίσου σημαντικές. Απλά οι προαναφερόμενες προβλέπονται για κάθε νηπαιγωγείο.

Γενικά το υλικό για την οργάνωση του χώρου σε γωνιές πρέπει να τοποθετείται κατά θεματικές κατηγορίες σε χαμηλά ράφια, ειδικά ράφια, καρτοθήκες που θα βρίσκονται κοντά στο χώρο δουλειάς. Είτοι τα νήπια θα μπορούν να παίργουν ότι θέλουν εύκολα και στο τέλος κάθε δραστηριότητας να το τακτοποιούν πάλι για να επικρατεί μια τάξη.

Συμπερασματικά για να λειτουργήσουν οι γωνιές δραστηριοτήτων είναι ανάγκη από την αρχή του σχολικού έτους τα νήπια να μάθουν να σέβονται το υλικό να το χρησιμοποιούν με πολύ προσοχή και να μην το καταστρέφουν.

Όπως προαναφέρθηκε για τη λειτουργία των γωνιών και γενικότερα για τη δημιουργία μιας παιδαγωγικής ατμόσφαιρας μέσα στη τάξη απαραίτητο είναι αυτή να εξοπλιστεί σωστά.

Λέγοντας «εξοπλισμός» του νηπιαγωγείου εννοούμε τα έπιπλα, τα καρεκλάκια, τα τραπεζάκια, τις βιβλιοθήκες, τα οπτικοακουσικά μέσα και το παιδαγωγικό υλικό μιας τάξης.

Ο εξοπλισμός αυτός προϋποθέτει τόσο μια σύγχρονη αρχιτεκτονική αντίληψη των εσωτερικών χώρων όσο και την οικονομική δυνατότητα αντικατάστασης του παλαιού υλικού

Ο εξοπλισμός της αίθουσας από άποψη επίπλων πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής

Καρεκλάκια, τραπεζάκια, ξύλινο μαγαζάκι, καθαλιέτο ζωγραφικής, διάφορα ράφια, καρτοθήκες, ντουλάπες, πάγκο νερού, καλάθια ακρήσιτων, βιβλιοθήκες, ξύλινο πάγκο, πίνακες, νεροχύτη, καθίσματα κοινά ταπετσαρίας και άλλα.⁵

Για το χώρο του γραφείου και των βοηθητικών χώρων υπάρχει εξοπλισμός.⁶

Στο χώρο του γραφείου πρέπει να υπάρχει γραφείο, κάθισμα, βιβλιοθήκη, πάνω ανάρτηση καλάθι ακρήσιτων, και ένα κρεβάτι που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εξεταστήριο.

Οι βοηθητικοί χώροι πρέπει να περιλαμβάνουν: *πάγκο εργασίας, νεροχύτη, λεκάνες, W.C., καθρέφτη, κρεμάστρες, νιπήρες, και διάφορα άλλα.*

Τα έπιπλα όλων των χώρων και ειδικότερα της τάξης που χρησιμοποιούνται περισσότερο επιβάλλεται να είναι απλά, μικροκλίμακας, εύχρηστα, ελαφρά, ανθεκτικά, βαμμένα με χαρούμενα χρώματα και εύκολα στη μετακίνηση για να εξυπηρετούνται καλύτερα τα παιδιά.

Τα οπτικοακουστικά μέσα συμπεριλαμβάνονται στον εξοπλισμό της τάξης τα οποία χρησιμοποιούνται σε διάφορες δραστηριότητες αλλά υπάρχουν στην αίθουσα του κάθε νηπιαγωγείου ανάλογα με τις οικονομικές του δυνατότητες.⁷

Τα οπτικοακουστικά μέσα διακρίνονται σε οπτικά (*εικόνες, πίνακες, προβολές, φιλμ*) σε ακουστικά (*ραδιόφωνο, κασετόφωνο*) και οπτικοακουστικά (*τηλεόραση, βίντεο*).

Τα μέσα αυτά συνειλούν στην επιτυχία μιας διδασκαλίας. Τα μέσα αυτά αποβλέπουν στην κατάκτηση ωφέλιμων γνώσεων και δεξιοτήτων και στην αγωγή των αισθήσεων.

Εκτός από τα οπτικοακουστικά μέσα και την επίπλωση μιας τάξης στο νηπαιγωγείο χρησιμοποιείται και το «παιδαγωγικό υλικό».

Ετσι λέγοντας παιδαγωγικό υλικό εννοούμε το κάθε φύσης υλικό που χρησιμοποιείται στο νηπαιγωγείο μας και βοηθάει το παιδί να γνωρίσει τον εαυτό του και το περιβάλλον του, να αναπτύξει τη σκέψη του και τη νοημοσύνη του καθώς και να δίνει τη δυνατότητα να εκφράζεται και να δημιουργεί.⁸

Το παιδαγωγικό υλικό το οποίο είναι κατάλληλο για παιδιά ηλικίας 4 έως 6 ετών διακρίνεται σε φυσικό και σε υλικό του εμπορίου το οποίο είναι ειδικά δομημένο.

Στις μέρες μας προτιμάται και το φυσικό δηλαδή το νερό, η άμμος, τα υφάσματα, τα κουτιά και τα διάφορα άλλα καθώς και το υλικό του εμπορίου.

Από το υλικό του εμπορίου αυτό που προβλέπεται να υπάρχει είναι⁹ ο σαλίγκαρος, η κασετίνα με τις πλαστικές χάντρες, οι κατασκευές από ξύλινο παιδαγωγικό υλικό, τα μουσικά όργανα το ξυλόφωνο, η κασετίνα Συναρμολόγησής της Ελληνικής Σημαίας, τα παρελκυσόμενα αυτοκίνητα, τα κλάσματα σχημάτων, οι σύνθετες παιδαγωγικές κατασκευές, το ξύλινο οικοδομικό υλικό (σύνθεση πόλης), το ξύλινο αριθμητήριο και το ξύλινο αλφαβητάριο.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι το παιδαγωγικό υλικό για να χρησιμοποιείται από τα παιδιά και αυτά να το ευχαριστούνται θα πρέπει να είναι αποθηκευμένο σε προσιτές θέσεις.

Ετσι τα παιδιά θα χαίρονται τα παιχνίδια θα τα παίρνουν όποτε θέλουν χωρίς να ζητούν από τη νηπαιγωγό να τους το δώσει.

Το υλικό μπορεί να βρίσκεται σε χαμηλά ράφια, σε ωραίες κούτες, ή διακοσμημένα καλάθια στο έδαφος πάνω σε χαρτοθήκες ή και χαμηλά τραπεζάκια.

Έχοντας ολοκληρώσει τα κριτήρια και τις βασικές λειτουργίες των εσωτερικών χώρων στη συνέχεια θα προχωρήσουμε στη παρουσίαση κριτηρίων του εξωτερικού χώρου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Από τη μελέτη του ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (Θ.Π.Ε.) και το Κυριολογικό Πρόγραμμα του ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ.
2. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. και το Κυριολογικό Πρόγραμμα του Ο.Σ.Κ.
3. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. και του Κεφ. VII, Εκπαιδευτική Οργάνωση Χώρου Νηπιαγωγείου.
4. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. και το Κεφ. VIII, Οργάνωση, Χώρου Μονάδας Νηπιαγωγείου - «Γωνιές» - Εξοπλισμός.
5. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. και του Κεφ. 2 Εξοπλισμός
6. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. και του Κεφ. 2.1. Εξοπλισμός Βοηθητικών Χώρων.
7. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. και του Κεφ. 2 Εξοπλισμός
8. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. και του Κεφ. 2 Εξοπλισμός
9. Από τη μελέτη του Ο.Σ.Κ. και του ΠΙΝΑΚΑ Εξοπλιστικών Μέσων και Εποπτικών Ειδών.

3.2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σύμφωνα με τα σύγχρονα ψυχοπαιδαγωγικά δεδομένα και τις μαρτυρίες των νηπαιγωγών ο αυλείος χώρος αποτελεί συμπλήρωμα στην αρχιτεκτονική του διδακτηρίου του νηπαιγωγείου.

Στο υπαίθριο χώρο διεξάγεται ένα πλήθος δραστηριοτήτων όπως η συγκέντρωση των νηπίων, το υπαίθριο μάθημα, η γυμναστική το οργανωμένο παιχνίδι το διάλειμμα και το παιχνίδι στη παιδική χαρά.¹

Η ύπαρξη αυλείου χώρου είναι πολλή σημαντική και καθοριστική για κάθε παιδί. Στο παιδί όταν δίνεται η δυνατότητα να παίζει αυτόματα καλλιεργεί και ελέγχει την κινητικότητα του, επίσης αρχίζει και κατανοεί τις έννοιες του χώρου, του χρόνου μέσω του ελεύθερου και οργανωμένου παιχνιδιού κάτι που ίσως χωρίς της αυλής δεν θα μπορούσε να το κατανοήσει.

Ευχής έργο θα ήταν αν στην αυλή υπήρχε η δυνατότητα και ο χώρος να καλλιεργηθεί πράσινο, διάφορα φυτά και δένδρα. Έτσι τα παιδιά θα είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν την ανάπτυξη των φυτών τις αλλαγές της φύσης κατά τις διάφορες εποχές να παίζουν, να ιρέξουν και γενικά να ευχαριστηθούν με τη συμμετοχή τους στη περιποίηση του πράσινου. Τέλος τα παιδιά αν υπάρχουν δέντρα μπορούν να κάνουν διάφορες αυθόρμητες ασκήσεις αναρρίχησης που δεν είναι δυνατόν να τις κάνουν στη τάξη.

Εξάλλου περισσότερο από ποτέ η ανάγκη ύπαρξης οργανωμένου αυλείου χώρου κρίνεται απαραίτητη ιδιαίτερα για τα παιδιά των μεγαλουπόλεων. Αρκεί η «παιδική χαρά» να είναι σωστά οργανωμένη και με κατάλληλο εξοπλισμό.

Απαραίτητα κάτω από τα διάφορα όργανα θα πρέπει να υπάρχει άμιμος ώστε να αποφεύγονται τα ατυχήματα από τις πτώσεις των νηπίων.

Μεγάλη χαρά υπάρχει στα πρόσωπα των παιδιών όταν το νηπαιγωγείο και κυρίως η αυλή διαθέτει σκάμμα ή αμμοδόχος.

Τους τρελαίνει και χαίρονται πολύ το παιχνίδι στην άμμο. Ανάμεσα στο χώρο της άμμου και το υπόλοιπο της αυλής καλό θα ήταν να έχει χλόη έτσι ώστε και να πέφτει να μη δημιουργεί πρόβλημα στα νήπια.

Επίσης στο χώρο της αυλής πρέπει να υπάρχουν υπαίθρια καθίσματα και κερκίδες οι οποίες πρέπει να αντιστοιχούν στον αριθμό των νηπίων.

Παράλληλα αναγκαίες είναι και οι βρύσες στην αυλή όπου πρέπει να υπάρχουν δύο (2) ανά δέκα (10) παιδιά.

Τέλος για την ασφάλεια των νηπίων είναι ανάγκη η αυλή να είναι περιφραγμένη. Η περίφραξη της αυλής, ο αυλόγυρος είναι δυνατό να γίνει δικτυωτό φράχτη, κάγκελα, χαμηλό τοίχο και με άλλους τρόπους έτσι ώστε να μη σκαρφαλώνουν σ' αυτό τα παιδιά για να βγουν έξω στο δρόμο όπου υπάρχουν πολλοί κίνδυνοι απ' τα τροχοφόρα².

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. και του Κεφ. V, Λειτουργίες Αυλείου Χώρου.
2. Από τη μελέτη του Θ.Π.Ε. του Κεφ. V, Λειτουργίες Αυλείου Χώρου, του Κεφ. 3. Προτεινόμενα Υλικά και το Κυριολογικό Πρόγραμμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1. ΥΠΟΘΕΣΗ, ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μέσα από τα πλαίσια της πρακτικής μου Άσκησης ως φοιτήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών μου δόθηκε η ευκαιρία να πραγματοποιήσω μια σειρά επισκέψεων στα νηπιαγωγεία του Νομού Μαγνησίας έτσι ώστε να παρατηρήσω τους χώρους των νηπιαγωγείων και το τρόπο που οργανώνονται άλλα και χρησιμοποιούνται.

Η πολυμορφία όμως και οι ελλείψεις που παρατήρησα σε διάφορους χώρους μου έδωσαν το ερέθισμα και με οδήγησαν στο να συγκρίνω τις Διατάξεις του Θεσμικού Πλαισίου με τη σημερινή πραγματικότητα.

Το δείγμα της έρευνας συγκροτήθηκε από δέκα (10) νηπιαγωγεία στην αστική περιοχή του Βόλου και από τους νηπιαγωγούς που υπηρετούσαν στα σχολεία αυτά. Η επιλογή του δείγματος έγινε με κριτήρια που σχετίζονταν από τη μια με τη διάθεση των νηπιαγωγών να συνεργαστούν μαζί μου και να συμμετέχουν στην έρευνά μου ενώ από την άλλη επιδίωξα να μελετήσω χώρους που πλησιάζουν το περισσότερο δυνατό στις διατάξεις του Θεσμικού Πλαισίου.

Για τη συλλογή και ανάλυση των εμπειρικών δεδομένων της έρευνας χρησιμοποίησα δυο μεθοδολογικά μέσα.

Ένα ερωτηματολόγιο (βλ. παράρτημα 1) που διερευνά την οργάνωση του εσωτερικού και εξωτερικού χώρου των συγκεκριμένων νηπιαγωγείων και ένα **οδηγό συνέντευξης** (βλ. παράρτημα 2) που μας πληροφορεί για τη χρήση των χώρων αυτών.

Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου κατηγοριοποιήθηκαν σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το Θεσμικό Πλαίσιο. Συγκεκριμένα το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από δυο (2) γενικές κατηγορίες. Η πρώτη αναφέρεται στην

οργάνωση του Εσωτερικού Χώρου ενώ η δεύτερη στην οργάνωση του Εξωτερικού χώρου. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει επτά (7) ομάδες ερωτήσεων σχετικά με προδιαγραφές λειτουργίας, εξοπλισμό, γενικές παροχές, προτεινόμενα υλικά, ενδεικτικές δραστηριότητες, οργάνωση σε «γωνιές» και παιδαγωγικό υλικό. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τρεις (3) ομάδες ερωτήσεων σχετικά με προδιαγραφές λειτουργίας, εξοπλισμό και ενδεικτικές δραστηριότητες.

Ο οδηγός συνέντευξης αποτελείται από δεκατρείς (13) ημι - δομημένες ερωτήσεις, ανοιχτού και κλειστού τύπου.

Το ερωτηματολόγιο και οδηγός συνέντευξης δόθηκαν, τον Φεβρουάριο του 1999 και η ολοκλήρωση της έρευνας διάρκεσε δυο (2) μήνες. Στην πρώτη επίσκεψη που έκανα έδινα τα ερωτηματολόγια, στη δεύτερη επίσκεψη έπαιρνα από τους νηπιαγωγούς τα ερωτηματολόγια συμπληρωμένα και συμπληρώναμε συζητώντας τον οδηγό συνέντευξης.

4.2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Στη συνέχεια θα παρουσιασθούν τα αποτελέσματα που έλαβα από το ερωτηματολόγιο.

Όπως προέκυψε από τα δεδομένα του ερωτηματολογίου τα περισσότερα προβλήματα σχετίζονται με τον Εξωτερικό Χώρο του νηπιαγωγείου και συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη συχνότητα (εννιά 9 στα δέκα 10).

Ετσι, τα περισσότερα σχολεία σήμερα δεν έχουν κατάλληλο υπαίθριο χώρο για να παίζουν τα νήπια στα διαλείμματα ή να πραγματοποιούν τις προβλεπόμενες οργανωμένες και μη δραστηριότητες. Δεν έχουν αυλή με τον ανάλογο εξοπλισμό που προβλέπεται για να τρέξουν, να σκαρφαλώσουν και να δραστηριοποιηθούν ψυχοκινητικά. Παρατηρήσαμε ότι σε όσα νηπιαγωγεία υπάρχει χώρος, είναι μικρός γύρω στα δεκαπέντε με είκοσι τετραγωνικά μέτρα. τιμωμένιος χωρίς πράσινο και αυτό συμβαίνει γιατί τα σχολεία είναι συστεγαζόμενα με Δημοτικό Σχολείο ή είναι παλιά σπίτια.

Είδαμε τα παιδιά των σχολείων αυτών να μη κινούνται ούτε να ασκούνται, άλλα να παραμένουν στη τάξη σ' όλη τη διάρκεια του ημερήσιου προγράμματος. Ετσι τα παιδιά ήταν σαν φυλακισμένα και η νηπιαγωγός σαν φύλακας τα πρόσεχε να μη βγουν έξω, όπου παραμονεύει ο κίνδυνος.

Χαρακτηριστική είναι η μαρτυρία μιας νηπιαγωγού που είπε:

«Το σημαντικότερο από τα προβλήματα του νηπιαγωγείου είναι το πρόβλημα της έλλειψης κατάλληλου υπαίθριου χώρου. Εχουμε βέβαια ένα κοινόχρηστο χώρο αλλά είναι δίπλα στο δρόμο και είναι το πολύ είκοσι (20) τετραγωνικά μέτρα. Από το δρόμο αυτό περνούν, αυτοκίνητα, μηχανάκια και οι κίνδυνοι είναι πολλοί. Εξάλλου το χώρο αυτό ρυπαίνουν και οι διάφορες γάτες της γειτονιάς και αυτό είναι επικίνδυνό για την υγιεινή των παιδιών. Ετσι προσπαθώ να απασχολήσω τα νήπια κατά το διάλειμμα μέσω».

Συχνό φαινόμενο σε ποσοστό (τέσσερα 4 στα δέκα 10 σχολεία) είναι η συστεγασή του νηπιαγωγείου με δημοτικό σχολείο που δημιουργεί φυσικά σοβαρά προβλήματα.

Παρατηρήσαμε στο διάλειμμα ότι τα παιδιά του δημοτικού παίζοντας άθελά τους δημιουργούσαν πολλούς κινδύνους για τη σωματική ακεραιότητα των νηπίων. Ετσι παρόλο που καταλαβαίνουμε ότι το παιχνίδι μέσα στη τάξη δεν μπορεί να αντικαταστήσει σε καμιά περίπτωση το ελεύθερο παιχνίδι στην αυλή, ωστόσο οι σοβαρές ελλείψεις του υπαίθριου χώρου, μας κάνουν να αποδεχόμαστε μια τέτοια κατάσταση.

Εξαίρεση στα νηπαγωγεία που επισκέφτηκα αποτελεί ένα σχολείο (50ο Βόλου) όπου η οργάνωση του αυλείου χώρου ήταν πολύ καλή. Διέθετε σκάμμα με άμμο, πλήρης εξοπλισμένη παιδική χαρά και είχε γίνει μέριμνα για πράσινο μιας και ήταν καινούργιο το σχολείο. (βλ. παράρτημα φωτ. 10).

Αυτή είναι η επικρατούσα κατάσταση στα σημερινά σχολεία και ευδιάκριτη είναι η απόσταση από τα προβλεπόμενα του Θεσμικού Πλαισίου που απαιτεί μεγάλο αυλείο χώρο με πράσινο και σκάμμα καθώς και κατάλληλο εξοπλισμό για τα παιδιά.

Ένα άλλο θέμα που μας απασχόλησε είναι τα προβλήματα που προκύπτουν από το κτήριο. Φυσικά τα προβλήματα του κτηρίου δεν μπορούν να επιλυθούν επαρκώς από τους νηπαγωγούς μολονότι τους απασχολεί άμεσα.

Σε πολλά νηπαγωγεία σε (πέντε 5 στα δέκα 10) το κτήριο είδαμε να είναι μικρό, παλιό και μη λειτουργικό για παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των νηπαγωγών, τα νηπαγωγεία χρειάζονταν πολύ δουλειά για να λειτουργήσουν.

Χαρακτηριστικά μας είπε κάποια νηπαγωγό.

«Το κτήριο του νηπαγωγείου από τη στιγμή που το παρέλαβα ήταν αναγκαίο να υποστεί κάποιες σημαντικές επισκευές και διορθώσεις.

Ετσι αναγκάστηκα να βρω υπεύθυνους και ειδικούς, έλα όμως που η αδιαφορία τους δεν είχε όρια και η σχολική έναρξη πλησίαζε. Ετσι αναγκάστηκα να τα κάνω όλα μόνη μου με τον άνδρα μου».

Ακόμη κατέγραψα κτήρια σχολείων που εγκυμονούσαν κάποιους κινδύνους, για τα παιδιά, π.χ. έπεφταν μικροσοβάδες και το δάπεδο δεν ήταν ομαλό γιατί είχε υποστεί ελαφριά καθίζηση το έδαφος.

Επίσης εντόπισα σχολεία με προβλήματα υγρασίας και ηχορύπανσης εξαιτίας της μη σωστής μόνωσης.

Εδώ ευθύς αμέσως τίθεται ένα ερώτημα: η νηπιαγωγός με τι να ασχοληθεί περισσότερο και με τι λιγότερο;

Να σοβατίζει, να βάφει, να διορθώνει το κτίριο ή ως νηπιαγωγός να ασχολείται με το παιδαγωγικό της έργο;

Τη λύση του ερωτήματός μας δίνει πολύ εύστοχα η μαρτυρία μιας εκπαιδευτικού.

Εγώ κάνω τη δουλειά μιας νηπιαγωγού γιατί αγαπώ τα παιδιά και αυτά αγαπούν εμένα, εφόσον η αγάπη είναι το μεγαλύτερο κίνητρο μας λύνει και τα προβλήματα. Εξάλλου τα προβλήματα, υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν με πολλή θέληση για επίλυση και αγάπη για τα παιδιά τα προβλήματα αυτά μπορούν να ξεπεραστούν».

Αυτή η μαρτυρία εκτός από ένα ουσιώδες και αισιόδοξο μήνυμά μας υπενθυμίζει ότι ο υλικός παράγοντας δεν μπορεί να αντικαταστήσει σε καμία περίπτωση τον ανθρώπινο παράγοντα που έχει αισθήματα, ανάγκες, και δεν είναι κάτι άψυχο.

Σ' όλα τα κτήρια υπήρχε η σωστή θερμοκρασία (20°C) και δυο από τα σχολεία θερμαινόταν με σόμπα ενώ όλα τ' άλλα με καλοριφέρ.

Ο φωτισμός γενικότερα στα σχολεία θα λέγαμε ότι ήταν πλήρης σ' όλα τα κτήρια και οι κουρτίνες των χώρων αυτών ήταν τραβηγμένες την ώρα των δραστηριοτήτων χωρίς να αποκόβονται τα παιδιά από το φυσικό περιβάλλον.

Οι νηπιαγωγοί όλων των χώρων θα λέγαμε ότι είχαν φροντίσει στο δυνατό βαθμό κάθε νηπιαγωγείου για αυτά τα βασικά στοιχεία.

Όπως προαναφέρθηκε από τα σχολεία που επισκέφθηκα μόνο τα μισά έχουν κτηριολογικά προβλήματα. Τα υπόλοιπα κτήρια είναι κατασκευασμένα σωστά, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διατάξεις και τα προβλεπόμενα προτεινόμενα υλικά.

Πρόκειται για ευρύχωρα κτήρια με σωστή μόνωση και με καλή λειτουργικότητα.

Τα κτήρια αυτά διέθεταν όλες τις «κατηγορίες» χώρων με αποτέλεσμα η διεξαγωγή της κάθε δραστηριότητας να γίνεται στον ενδεδειγμένο χώρο. Για

παράδειγμα η εκτέλεση μιας συνταγής με παιγνιώδη χαρακτήρα να γίνεται στη κουζίνα.

• Συγκεκριμένα από τα (δέκα 10 νηπιαγωγεία) που επισκέφτηκα τα πέντε (5) είχαν κουζίνα.

• Γραφείο ως ξεχωριστό χώρο διέθεταν (μόνο τέσσερα 4 από τα δέκα 10 νηπιαγωγεία).

Επίσης η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων υπήρχε μόνο στα (τέσσερα 4 από τα δέκα 10 νηπιαγωγεία) και όπου δεν υπήρχε παρατήρησα πολλά προβλήματα.

Φυσικά οι τουαλέτες υπήρχαν παντού αλλά έχουμε ένα μικρό ποσοστό (τρία 3 στα δέκα 10) όπου ο εξοπλισμός τους δεν είχε δημιουργηθεί με βάση τη μικροκλίμακα που ισχύει για τις ανάγκες των παιδιών.

Ακόμη σε (δυο 2 από τα δέκα 10) σχολεία δεν υπήρχε ξεχωριστή τουαλέτα για τη νηπιαγωγό κάτι που είναι πολύ σημαντικό και δημιουργεί ποικιλία προβλημάτων στη νηπιαγωγό.

Στα προς μελέτη νηπιαγωγεία που επισκέφτηκα ο εξοπλισμός και το παιδαγωγικό υλικό παρουσιάζει κάποιες διαφορές από τα προβλεπόμενα.

Παρατήρησα ότι ο εξοπλισμός στα νηπιαγωγεία είναι καθαρά θέμα οικονομικό. Είδαμε δηλαδή ότι τα σχολεία που δεν είχαν οικονομικό πρόβλημα να είναι πλήρης ο εξοπλισμός ενώ εκεί που δεν είναι οικονομικά ανθηρά υπήρχαν σημαντικές ελλείψεις.

Ελλείψεις στον εξοπλισμό υπήρχαν σε ποσοστό (δύο 2 από τα δέκα 10) νηπιαγωγεία και ιδιαίτερα σε ορισμένα μικροέπιπλα π.χ.

Από το παιδαγωγικό υλικό που προτείνει ο Ο.Σ.Κ. παρατηρήσαμε ότι μερικά υλικά δεν υπήρχαν, σε ποσοστό (τρία 3 στα δέκα 10). Συγκεκριμένα όπως παρατήρησα το παιδαγωγικό υλικό που δεν υπήρχε σε κανένα νηπιαγωγείο ήταν η Συναρμολόγηση της Σημιαίας.

Για τα οπτικοακουστικά μέσα αυτό που διαπίστωσα ήταν ότι απουσιάζουν ολότελα σε (επτά 7 στα δέκα 10 νηπιαγωγεία). Το μόνο που υπήρχε σ' όλα τα σχολεία ήταν το κασετόφωνο.

Αφού συνέλεξα αυτά τα δεδομένα από τα ερωτηματολόγια και συνέκρινα σε ποια σημεία συμπίπτει το Θεσμικό Πλαίσιο με την υπάρχουσα

κατάσταση και σε ποια διαφοροποιείται. Μου προέκυψε το ερώτημα αν υπάρχουν διαφοροποιήσεις ως προς τη χρήση του χώρου και του εξοπλισμού στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν ελλείψεις.

Ειδικότερα διερωτήθηκα Αν ο εξοπλισμός, τα οπτικοακουστικά μέσα, το παιδαγωγικό υλικό, οι κατηγορίες χώρου, και ο αύλειος χώρος χρησιμοποιούνται όταν υπάρχουν και αν ΝΑΙ σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο από τη νηπιαγωγό και τα παιδιά. Το ερώτημα το προσεγγίζουμε μέσα από το οδηγό συνέντευξης.

Στο Παράρτημα (3) υπάρχει πίνακας με την ανάλυση των προβλημάτων του Ερωτηματολογίου.

4.3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΔΗΓΟΥ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Σ' αυτό το σημείο θα παρουσιασθούν τα αποτελέσματα που έλαβα από τον οδηγό συνέντευξης. Συγκεκριμένα στη πρώτη ερώτηση που αναφέρεται για τις «κατηγορίες χώρων που διαθέτει το νηπαγωγείο, οι νηπαγωγοί που μας απάντησαν για τις «κατηγορίες» χώρων είναι δυο (2) στις δέκα (10). Από τα δέκα σχολεία που επισκεφθήκαμε μόνο τα πέντε (5) διέθεταν «κατηγορίες» χώρου και από αυτά τα πέντε (5) μόνο σε δυο (2) μας πληροφόρησαν ότι τους χρησιμοποιούν. Στα άλλα τρία μας είπαν ότι τους χρησιμοποιούν αλλά εγώ παρατήρησα ότι δεν συμβαίνει αυτό. Συγκεκριμένα πραγματοποιούνταν η ψυχοκινητική δραστηριότητα με πολλά προβλήματα χώρου μέσα στη τάξη και όταν τη ρώτησα γιατί δεν το κάνει την δραστηριότητα στο πολυδύναμο χώρο μου είπε ότι τον χρησιμοποιούμε μόνο σε εορταστικές εκδηλώσεις, τότε, έμεινα έκπληκτη και συμπέρανα ότι δεν γίνεται ουσιαστική χρήση του χώρου αυτού. Στα άλλα δυο σχολεία παρατήρησα ότι η κουζίνα τη χρησιμοποιούσαν μόνο οι νηπαγωγοί και όχι όπως ισχυρίζονταν ότι τη χρησιμοποιούσαν και τα νήπια.

Στη δεύτερη ερώτηση που αναφερόταν στο εξοπλισμό χώρου και κατά πόσο είναι προσιτός προς τα παιδιά, οι έξι (6) νηπαγωγοί, μου απάντησαν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα και οι υπόλοιπες ότι υπάρχει πρόβλημα αλλά δεν ευθύνονται αυτές για αυτό. Όσες μου απάντησαν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα με πληροφόρησαν ότι ο εξοπλισμός είναι σε ράφια, ντουλάπια, καρτοθήκες, και βιβλιοθήκες και οποιαδήποτε στιγμή κάποιο από τα παιδιά θελήσει κάτι μπορεί να το χρησιμοποιήσει. Ακόμη με πληροφόρησαν ότι ο εξοπλισμός και συγκεκριμένα τα έπιπλα ήταν κατασκευασμένα με βάση τη παιδική κλίμακα και δεν υπήρχε πρόβλημα μετακίνησης. Οι νηπαγωγοί που μου απάντησαν ότι ο εξοπλισμός δεν ήταν προσιτός, μου το απέδωσαν στην έλλειψη χώρου και μέσων εξοπλισμού. Κάτι τέτοιο όμως ύστερα από τη παρατήρησή μου διαψεύδεται. Εγώ παρατήρησα στους χώρους αυτούς να υπάρχουν διασκορπισμένα αντικείμενα στο πάτωμα και ράφια αποθήκευσης άδεια, συνεπώς λόγω κακής οργάνωσης ο εξοπλισμός δεν ήταν προσιτός στα παιδιά. Επίσης σε δυο (2) από τα τέσσερα (4) αυτά σχολεία η νηπαγωγός δεν είχε

συνηθίζει τα παιδιά σε ένα σωστό τρόπο τακτοποίησης των υλικών και έτσι υπήρχε πρόβλημα.

Στη τρίτη, τέταρτη και πέμπτη ερώτηση που αναφέρονται στη μετακίνηση των επίπλων (8) οκτώ νηπαιγωγοί μας πληροφόρησαν ότι δεν θεωρούν σκόπιμη τη μετακίνηση των επίπλων. Μόνο (2) νηπαιγωγοί μας απάντησαν ότι υπάρχει η δυνατότητα της μετακίνησης των επίπλων και αυτό γίνεται με τη παρουσία αυτών κατά τις οργανωμένες δραστηριότητες και κυρίως στον ψυχοκινητικό τομέα και το θεατρικό παιχνίδι.

Στην έκτη, έβδομη και όγδοη ερώτηση που αναφέρονται στο παιδαγωγικό υλικό και η χρήση του όλοι οι νηπαιγωγοί μας απάντησαν ότι δεν έχουν δημιουργηθεί προβλήματα σε σχέση με το παιδαγωγικό υλικό. Ύστερα όμως από τη παρατήρηση μου κατέληξα ότι μόνο σε επτά (7) σχολεία πράγματι δεν υπάρχει πρόβλημα. Στα επτά σχολεία όντως όπως μας πληροφόρησαν οι νηπαιγωγοί το παιδαγωγικό υλικό ήταν αποθηκευμένο σε χαμηλά ράφια, πάνω σε καρτοθήκες, στο δάπεδο και σε ντουλάπα. Η χρήση του πραγματοποιούνταν ελεύθερα και δεν υπήρχε πρόβλημα. Σε τρία (3) νηπαιγωγεία όμως παρά τους ισχυρισμούς και τις απαντήσεις των νηπαιγωγών παρατήρησα, ότι τα παιδαγωγικά παιχνίδια βρισκόταν σε ψηλές ντουλάπες, τα παζλ και τα επιτραπέζια ήταν τοποθετημένα σε ψηλά ξύλινα ράφια με τη δικαιολογία να μη σκορπίζονται, χάνονται γιατί ήταν καινούργια και γενικότερα δεν χρησιμοποιούνταν από τα παιδιά ενώ υπήρχαν.

Εκτός από αυτές τις λίγες περιπτώσεις το παιδαγωγικό υλικό ήταν τοποθετημένο ώστε να είναι προσιτό προς τα παιδιά.

Το παιδαγωγικό υλικό πρέπει να λειτουργεί καταλυτικά πάνω στις ανάγκες του παιδιού ώστε να του διεγείρει το μυαλό του και τη φαντασία του και όχι ως ανκίνητρο για τις δραστηριότητες που κάνει.

Στην ένατη και δέκατη ερώτηση που αναφέρονται για τις γωνιές οι νηπαιγωγοί όλοι μου απάντησαν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα.

Εγώ όμως ύστερα από τη παρατήρηση μου διαπίστωσα ότι σε δύο (2) νηπαιγωγεία υπήρχε πρόβλημα. Παρατήρησα ότι οι «γωνιές» ήταν πολύ φωχές και τα παιδιά δεν τις πλησίαζαν. Οι γωνιές αυτές ήταν του Οικοδομικού υλικού των μεταμιφίσεων και του κουκλόσπιτου. Στις

περιπτώσεις αυτές ευθύνονταν οι νηπαγωγοί οι οποίοι αδιαφορούσαν και επαναπαύονταν, ενώ θα έπρεπε είτε να αλλάξουν τελείως τη θεματική του δομή είτε να τις εμπλουτίσουν ώστε να προσελκύσουν τα παιδιά. Για τα υλικά των γωνιών οι περισσότερες νηπαγωγοί ενώ είχαν τα απαραίτητα κατέβαλαν αξιοσημείωτες προσπάθειες για να αποκτήσουν είτε μόνιμο είτε αναλώσιμο ή του εμπορίου ή φυσικό υλικό.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστική είναι η μαρτυρία μιας νηπαγωγού που είπε

«Δεν υπάρχουν τα απαραίτητα και ανάλογα υλικά για να απασχολήσουμε τα παιδιά και να τα υποβοηθήσουμε να αποκτήσουν εμπειρίες και γνώσεις. Με άλλα λόγια δεν έχουμε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα από το πρόγραμμα των δραστηριοτήτων του Αναλυτικού. Το παιδαγωγικό ή εποπτικό υλικό που στέλνει ο ΟΣΚ είναι ελάχιστο και είναι ένα όνειρο που πραγματοποιείται κάθε δεκαετία. Με αυτό το τρόπο δεν διευκολύνεται η εφαρμογή του σύγχρονου προγράμματος διδασκαλίας.

Έτσι και εγώ τα προβλήματα του νηπαγωγείου και ειδικότερα του εξοπλισμού τα αντιμετωπίζω με μεγάλη θέληση και φαντασία προς το έργο μου και με πολλή αγάπη προς τα παιδιά. Έτσι τα πιο άχρηστα υλικά μπορούν να γίνουν χρήσιμα. Αυτό φυσικά δεν αποτελεί την ιδανική λύση.

Σχετικά με την ερώτηση που αναφέρεται στο συνωσισμό των «γωνιών» όλες απάντησαν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα και εγώ από τη σειρά μου δεν παραπήρησα κάποιο έντονο φαινόμενο που να με προβληματίζει.

Γενικά ο εξοπλισμός της τάξης και των «γωνιών» ότι εξαρτάται από την οικονομική κατάσταση κάθε σχολικής μονάδας.

Στη τελευταία και μοναδική ερώτηση που αναφέρεται στο αύλειο χώρο όλοι οι νηπαγωγοί απάντησαν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα χρήσης του εξωτερικού χώρου. Σε τρία (3) όμως σχολεία ενώ υπήρχε ο εξωτερικός χώρος, μπορεί να μην ήταν άρτια εξοπλισμένος, οι νηπαγωγοί δεν βγάζανε τα παιδιά έξω όπως διαπίστωσα ύστερα από τη παραπήρησή μου. Συγκεκριμένα σ' ένα σχολείο η νηπαγωγός ενώ υποστήριζε ότι έβγαζε διάλειμμα τα παιδιά δεν τα έβγαζε τις φορές που το επισκέφτηκα με τη δικαιολογία της κούρασης των παιδιών ενώ ο καιρός ήταν κατάλληλος. Η ίδια όμως ήθελε να βρίσκεται μέσα για τη δική της εργασία και έτσι δεν θα μπορούσε να παρακολουθήσει τα

παιδιά. Σ' άλλα δυο (2) σχολεία οι νηπιαγωγοί ενώ απάντησαν ότι βγαίνουν για δραστηριότητες στον αύλειο χώρο ενώ ήταν συστεγαζόμενα με δημοτικό σχολείο δικαιολογήθηκαν λέγοντας ότι τη συγκεκριμένη μέρα δεν θα επιτρέψουμε τα παιδιά για να βγουν έξω εξαιτίας των προβλημάτων που δημιουργούν τα παιδιά του δημοτικού. Νομίζω ότι τα παιδιά του δημοτικού δεν δημιουργούν μόνο μια φορά πρόβλημα αλλά πάντα. Ωστόσο από την μικρή μου εμπειρία νομίζω ότι με σωστή συνεννόηση οι νηπιαγωγοί μπορούν να βγάλουν τα παιδιά στην αυλή σε διαφορετική ώρα από το δημοτικό σχολείο.

Πιστεύω ότι παρόλο που συχνά γινόμαστε απαιτητικοί και γκρινιάρηδες προς τον κρατικό μηχανισμό για εξοικονόμηση κονδυλίων, όταν όμως μας δίνεται μέρος από αυτό που ζητάμε βρίσκουμε δικαιολογίες για να μη το εκμεταλλευόμαστε και να υποθάλλουμε τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των παιδιών. Στα σχολεία που χρησιμοποιούνταν ο αύλειος χώρος οι νηπιαγωγοί μας απάντησαν ότι πραγματοποιούνταν οι ενδεδειγμένες δραστηριότητες και αν και δεν υπήρχε πράσινο, γινόταν προσπάθειες για να γίνει ελκυστικό το περιβάλλον του αυλείου χώρου με δένδρα. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι πράσινο δεν διέθετε κανένα νηπιαγωγείο και φυσικά ούτε το κατάλληλο εξοπλισμό. Υλικά για άμμο υπήρχαν μόνο σε τέσσερα (4) σύμφωνα με τις μαρτυρίες και τις απαντήσεις των νηπιαγωγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εχοντας ολοκληρώσει τη παρουσίαση των δεδομένων μας μέσω της έρευνας σχετικά με τα προβλήματα που προκύπτουν από την ανέγερση, οργάνωση, εξοπλισμό και τη χρήση των χώρων των νηπαγωγείων και αλήθουμε στα παρακάτω συμπεράσματα.

Για να εφαρμοστεί αποιελεσματικά ένα πρόγραμμα στις δραστηριότητες του νηπαγωγείου σύμφωνα με το Θεσμικό Πλαίσιο και έτσι να συμβάλει στην αναβάθμιση της προσχολικής αγωγής απαιτούνται από την πλευρά της πολιτείας ιδανικές συνθήκες χώρου και εξοπλισμού αλλά και σωστή αξιοποίηση τους από την πλευρά των εκπαιδευτικών και η χρήση των μέσων αυτών.

Κάτι τέτοιο όμως δεν επαληθεύεται στην σημερινή πραγματικότητα.

Τα ευρήματα της έρευνας μας διαφώτισαν για τα τεκταινόμενα στα νηπαγωγεία του Βόλου και μας φανέρωσαν τις ελλείψεις και τα σφάλματα που υπάρχουν στους χώρους αυτούς.

Από την έρευνα και τη μικρή επαφή που έχω με τα νηπαγωγεία αυτά τα χρόνια, θα έλεγα ότι η απορία μου για το αν ισχύουν τα προβλεπόμενα στα νηπαγωγεία όσο αναφορά την οργάνωση του χώρου λύθηκε. Τα νηπαγωγεία δεν είναι κτισμένα και διαμορφωμένα όπως προβλέπεται και οι προτάσεις που γίνονται για την οργάνωση πρέπει ν' αρχίσουν να λαμβάνονται ως βάσιμες και αναγκαίες.

Το οικονομικό ζήτημα της πολιτείας και η μειριοπαθής κρατική μέριμνα για την ανέγερση και λειτουργία σχολικών κπρίων δυσχεραίνουν το έργο.

Τα σχολεία σ' όλες τις βαθμίδες είναι ένας τομέας που νοσει και αυτό προέκυψε γιατί αμελήθηκε από τη πολιτεία.

Κρίνεται αναγκαία μια αλλαγή στο σύστημα ίδρυσης νηπιαγωγείων έτσι ώστε να μπορούν να εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στα σημερινά δεδομένα. Το νηπιαγωγείο είναι ένας φορέας της παιδείας με συγκεκριμένους στόχους που αυτοί επιβάλλεται να πραγματοποιούνται.

Παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η νηπιαγωγός, το νήπιο, το βοηθητικό προσωπικό, οι γονείς οι οποίοι συνυπάρχουν και βρίσκονται σε μια διαδικασία οργάνωσης και λειτουργικής συνάφειας.

Εν τέλει η οργάνωση και η λειτουργία του νηπιαγωγείου απαιτούν γνώση, προγραμματισμό και συνεργασία πρώτα από τη πολιτεία και κατόπιν από τη νηπιαγωγό.

Από τη δική μου θέση το μόνο που μπορώ να επιχειρήσω είναι να διατυπώσω μερικές προτάσεις που απορρέουν άμεσα ή έμμεσα από τη μελέτη και έρευνα αυτού του θέματος στο παρακάτω κεφάλαιο.

5.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Κάθε νηπιαγωγός πριν προχωρήσει στη διαδικασία της οργάνωσης του χώρου πρέπει να λάβει υπόψη της την αυτοεξυπηρέτηση των παιδιών, την ανάπτυξη πρωτοβουλίας, την ανάγκη για κίνηση και δράση και τέλος την ανάγκη για έκφραση και δημιουργικότητα.

Ακόμη ότι τα νήπια διαθέτουν μεγάλη ενεργητικότητα και δεν μπορούν να αφοσιωθούν για μεγάλο χρονικό διάστημα στην ίδια δραστηριότητα. Έτσι πρέπει να διαθέτει ο χώρος της, ποικιλία δραστηριοτήτων που θα έχουν τη δυνατότητα να αλλάζουν συχνά.

Η καλή οργάνωση καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την επιτυχία όλων των δραστηριοτήτων που γίνονται στο νηπιαγωγείο και παρέχει στην νηπιαγωγό οικονομία δυνάμεων και χρόνου με μεγαλύτερα και καλύτερα αποτελέσματα.

Το σπίτι, ο παιδικός σταθμός και το νηπιαγωγείο είναι οι πρώτοι χώροι με τους οποίους έρχεται σ' επαφή το παιδί, ιδιαίτερα των αστικών περιοχών.

Πρέπει λοιπόν να έχουν δημιουργηθεί έτσι ώστε να έχουν θετική επίδραση σ' αυτό.

Το νηπαγωγείο για να πραγματώνει τους σκοπούς της σύγχρονης παιδαγωγικής και να ικανοποιεί τις ανάγκες των παιδιών θα πρέπει να

- ◆ Να βρίσκεται σε μια προσεγγιμένη τοποθεσία της πόλης, μακριά από θορύβους και καυσαέρια.
- ◆ Να έχει καλό προσανατολισμό
- ◆ Να είναι απλό και μονώροφο κτίριο και στη περίπτωση που ενσωματώνεται στο συγκρότημα του δημοτικού σχολείου να έχει δική του αυλή και κήπο.
- ◆ Να έχει μεγάλα και χαμηλά παράθυρα που να επιτρέπουν στα παιδιά να βλέπουν έξω ακόμα κι όταν είναι καθισμένα.
- ◆ Να έχει κήπο και αυλή εξοπλισμένη με διάφορα παιχνίδια.
- ◆ Οι τάξεις να βγαίνουν απευθείας στην αυλή και στον κήπο.
- ◆ Η διαρρύθμιση να προβλέπει εκτός από τις άνετες αίθουσες, χώρο για ρυθμική, κολύμβηση και παιχνίδια. Ακόμη να διαθέτει βεσιπάριο, πολυδύναμο χώρο, γραφείο, ιατρείο, βιβλιοθήκη και αποθήκη για τη φύλαξη διαφόρων υλικών.

Ακόμη να είναι στα μέτρα του παιδιού και να παρέχει ασφάλεια. Τα νήμα να μπορούν να κινούνται σ' όλους τους χώρους μόνα τους χωρίς να εξαρτώνται από τους ενήλικες ακόμη και για τα πιο απλά πράγματα, π.χ. τα υλικά να είναι τοποθετημένα σε προσιτά σημεία.

Να υπάρχει άνεση χώρου, και η διαρρύθμιση να είναι τέτοια που να επιτρέπει την εύκολη κυκλοφορία. Τα παιδιά να ζουν και να εργάζονται μαζί χωρίς να ενοχλεί το ένα το άλλο.

Οι τοίχοι να έχουν φωτεινά χρώματα με αρμονικούς συνδυασμούς ώστε να δημιουργούν ευχάριστη ατμόσφαιρα. Το πάτωμα να είναι ανθεκτικό να καθαρίζεται εύκολα και να επιτρέπει στα παιδιά να κάθονται κάτω χωρίς να κρυώνουν. Ξύλινα πατώματα ή καλυμμένα με μοκέτα δημιουργούν ευχάριστα συναισθήματα.

Ακόμη τα έπιπλα πρέπει να είναι έτοι οχεδιασμένα βάση της παιδικής κλίμακας ώστε να σέβονται τις διαστάσεις του παιδιού και ο τρόπος τοποθέτησης τους να εξυπηρετεί διάφορες ανάγκες και καταστάσεις. Η κάθε γωνιά επίσης χρειάζεται ανάλογα με τις ανάγκες της τα κατάλληλα μικρόέπιπλα. Τέτοια είναι: τραπεζάκια, καρεκλάκια, εταζέρες, ντουλάπα κάθε είδους, ράφια, κρεμάστρες, βιβλιοθήκες και τόσα άλλα που μας χρησιμεύουν.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που μπορεί να δημιουργήσει ευχάριστη ατμόσφαιρα στο παιδί είναι η διακόσμηση. Ένας χώρος μπορεί να γίνει ευχάριστος αν όλοι οι χρήστες του ασχοληθούν με τη διαμόρφωση και διακόσμηση του και ταυτόχρονα φρονίζοντας να μην υπάρχουν περιττά αντικείμενα ή έπιπλα. Επίσης ο συνδυασμός των χρωμάτων που επικρατούν στην αίθουσα καθώς και ο στολισμός με έργα των παιδιών και η σωστή τοποθέτηση τους.

Εκτός από τα διάφορα εποπτικά μέσα, τις μακέτες, τους πίνακες καιρού, γενεθλίων, καθηκόντων κτλ. η διακόσμηση προτείνω να γίνεται αποκλειστικά μόνο με έργα των παιδιών.

Μερικά αναρριχώμενα φυτά και γλαστράκια με λουλούδια βαμμένα σε σωστές θέσεις (κοντά σε παράθυρα, μακριά από καλοριφέρ) που να τα περιποιούνται τα παιδιά και να κάνουν τις παρατηρήσεις τους αποτελούν στοιχεία της διακόσμησης.

Τέλος διάφορα ζώακια όπως ψαράκια, χάμστερ και καναρίνια δίνουν ζωή στη τάξη.

Ένα άλλο στοιχείο για τη διαμόρφωση του χώρου είναι το χρώμα. Τα νήπια αντιδρούν ευχάριστα σε λαμπερά και χαρούμενα χρώματα. Χρησιμοποιώντας στους τοίχους ευχάριστα χρώματα εκτός από το να καταφέρνουμε να φαίνεται η αίθουσα μεγαλύτερη και φωτεινότερη αποφεύγουμε το μελαγχολικό περιβάλλον που δημιουργούν οι αποχρώσεις του γκρι. Έτσι το χρώμα πρέπει να εισβάλλει στο νηπιαγωγείο για να το κάνει πιο ζωντανό και ζηλευτό στα παιδιά.

Επίσης η οργάνωση του νηπιαγωγείου σε «γωνιές» και η οργάνωση των παιδιών σε ομάδες υλοποιεί τους στόχους του προγράμματος και παράλληλα απλοποιεί τη λειτουργία του νηπιαγωγείου.

Οι «γωνιές» είναι χώροι, που αναπτύσσουν διαδικασίες μάθησης στα παιδιά χωρίς να υπάρχει διάσταση ανάμεσα στην εργασία και το παιχνίδι.

Μια τάξη του νηπιαγωγείου μπορεί να περιλαμβάνει τις παρακάτω γωνιές: γωνιά συζήτησης, γωνιά βιβλιοθήκης, γωνιά μουσικής, γωνιά μεταμφιέσεων, γωνιά οικοδομικού υλικού, γωνιά εικαστικών, γωνιά παρατήρησης, γωνιά της φύσης και των επιστημών, γωνιά κουκλοθέατρου, γωνιά με άμμο και νερό, γωνιά καθαριότητας και τόσες άλλες που μπορεί να δημιουργήσει η φαντασία της νηπιαγωγού και των παιδιών.

Οι «γωνιές» στην αρχή της χρονιάς καλό θα είναι να είναι απλές και όχι ιδιαίτερα σύνθετες για να μπορούν τα νήπια να εξοικειωθούν και να τις αγαπήσουν. Στη συνέχεια κρίνεται αναγκαία η αλλαγή και ο εμπλουτισμός των «γωνιών» για να βρίσκουν καινούργια ενδιαφέροντα τα νήπια αφού θα έχουν βαρεθεί τις παλιές.

Τέλος, τα παιδιά προτείνοντας τη δημιουργία διαφόρων «γωνιών», τους δίνετε η δυνατότητα να παρεμβαίνουν στο χώρο, γεγονός που είναι πολύ σημαντικό.

Προέκταση της αίθουσας πρέπει να αποτελεί η αυλή και ο κήπος. Το κλίμα της Ελλάδας είναι πολύ γλυκό γεγονός που η νηπιαγωγός πρέπει να προγραμματίζει πολλές δραστηριότητες που να πραγματοποιούνται στην αυλή.

Τέτοιες δραστηριότητες μπορούν να είναι η γυμναστική, η συζήτηση, η ακρόαση παραμυθιού, παρατήρηση η ζωγραφική φυσικών φαινομένων, τα παιχνίδια και τόσες άλλες.

Για να μπορέσουν όμως όλες αυτές οι δραστηριότητες να πραγματοποιηθούν πρέπει ο εξωτερικός χώρος να πληρεί κάποιες προϋποθέσεις.

Καταρχήν η αυλή πρέπει να περιλαμβάνει κήπο. Έχοντας τα παιδιά κήπο στον αύλειο χώρο μπορούν να παρατηρούν την ομορφιά και τις αλλαγές της φύσης στις διάφορες εποχές. Τα δέντρα, οι θάμνοι, τα λουλούδια θα γίνονται αντικείμενα συνεχών παρατηρήσεων. Τα παιδιά με μικρά τσαπάκια, σκαλιστήρια και άλλα εργαλεία θα μπορούν να φυτεύουν σπόρους, λουλούδια και να τα περιποιούνται.

Ακόμη η αυλή πρέπει να οργανωθεί προσεκτικά για να προσφέρει ποικιλία δραστηριοτήτων.

Υπάρχουν πολλά ελκυστικά παιχνίδια όπως κούνιες, τραμπάλες, τσουλήθρες, δίχτυα αναρρίχησης, μπάσκετ πλαστικά βαρέλια και άλλα που δίνουν τη δυνατότητα στα νήπια να σκαρφαλώσουν, να γλιστρήσουν, να τραβήξουν, να κυλήσουν, να σπρώξουν.

Ένα σκάμια με άμμο με τα σύνεργά της (κουβαδάκια, φτυαράκια, διάφορες φόρμες, κόσκικα) είναι επίσης απαραίτητο για τον εξοπλισμό μιας αυλής.

Καλό θα ήταν ακόμη η αυλή να είναι στρωμένη με γκαζόν και να είναι ασφαλής περιφραξη.

Η νηπιαγωγός ανάλογα με το μέγεθος της αυλής και τα οικονομικά κάνει τις επιλογές της ως προς τα παιχνίδια που θα τοποθετήσει σ' αυτή γενικά ως προς την όλη της οργάνωση. Αξίζει η κάθε νηπιαγωγός να αφιερώσει αρκετό χρόνο για τη μελέτη του υλικού που θα αγοράσει γιατί ιδιαίτερα τα νήπια στα μεγάλα αστικά κέντρα ζουν σε διαμερίσματα με περιορισμένες δυνατότητες κίνησης, δράσης να απολαύσουν ένα καλά οργανωμένο εξωτερικό χώρο.

Συνοπικά μπορούμε να πούμε ότι ένα οωσιό νηπιαγωγείο πρέπει να έχει καλή διαρρύθμιση, μελετημένες εγκαταστάσεις, ευρυχωρία, χρώμα, φως, ήλιο, κήπο, λουλούδια, δέντρα. Πρέπει όλοι οι χώροι, οι γραμμές, οι επιφάνειες, τα σχήματα, τα χρώματα, ο διάκοσμος γενικά να ανταποκρίνονται στην κλίμακα του παιδιού, στο πνεύμα και στο ψυχοσκόπιο του.

Στο παράρτημα (±) υπάρχει φωτογραφικό υλικό για τις προτάσεις μου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Οι ιδέες αυτές δίνονται στη στήλη: *Ιδέες και προτάσεις για τον εξοπλισμό του Νηπιαγωγείου*, ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ, Δίπτυχο, 1997, τ. 1ος, σελ. 107.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το πρόβλημα της οργάνωσης του χώρου του νηπαγωγείου γενικά απασχόλησε αρκετούς ανθρώπους κατά καιρούς και έχει πρωταρχική σημασία.

Τα παιδιά αναπτύσσονται και περνάνε αρκετές ώρες μέσα στο μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Ετσι πρωταρχικό μέλημα κάθε εκπαιδευτικού είναι να εξασφαλίζει από τη πλευρά του ένα περιβάλλον ιδανικό.

Οι εκπαιδευτικοί, οι αρμόδιοι του Υπουργείου Παιδείας και οι γονείς γενικότερα πρέπει να στρέψουν τη προσοχή τους στο θέμα αυτό ώστε τα δεδομένα οργάνωση να πραγματοποιούνται και να μην αποτελούν πρωτότυπες και λειτουργικές λύσεις μόνο στα χαρτιά.

Αν η πολιτεία πιστεύει ότι πρέπει η χώρα μας να αποκτήσει σωστή παιδεία οφείλει να στρέψει τη προσοχή της σ' αυτήν και ιδιαίτερα στην οργάνωση σχολικών χώρων που μας απασχόλησε.

Γενικά η διερεύνηση της οργάνωσης και της χρήσης του χώρου μέσα από το Θεσμικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης μου άφησε το περιθώριο να κάνω τη παρακάτω διαπίστωση ότι στη σημερινή εποχή η σωστή οργάνωση και χρήση παραμελείται και δεν πραγματοποιείται στον επιθυμητό βαθμό εξαιτίας άλλων λανθασμένων προτεραιοτήτων.

Συχνά παραιρείται το γεγονός της ίδρυσης σχολείων και νηπαγωγείων τα οποία θεσμοθετούνται στα χαρτιά αλλά χωρίς να υπάρχει οικονομική υποστήριξη ώστε να εξασφαλισθούν οι προβλεπόμενες από το νόμο διατάξεις.

Συμπερασματικά για να μπορέσει να αποτελέσει το σημερινό νηπαγωγείο ζωντανό παράγοντα εξέλιξης που συμβάλλει στην ανάπτυξη του ανθρώπου πρέπει να το οργανώσουμε και να το εξοπλίσουμε πιο σωστά απ' ότι είναι σήμερα.

Εύστοχα μας προσδίδει το παραπάνω νόημα ο παρακάτω στοχασμός.

«Πρέπει να οργανώσουμε για το παιδί ένα περιβάλλον που να διαμορφώνει πλαίσια επικοινωνιακού στοχασμού, ονείρου και ομορφιάς¹ »..

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. ΦΡΑΓΚΟΣ, Χ., *Βασικές Παιδαγωγικές θέσεις*, Αθήνα, Gutenberg, 1983, σελ.. 65-67.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

(1)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΥΛΕΙΟΥ
ΧΩΡΟΥ

Πληροφορίες για το Νηπαγωγείο

ΟΝΟΜΑ ΝΗΠΑΓΩΓΕΙΟΥ:

ΤΥΠΟΣ ΝΗΠΑΓΩΓΕΙΟΥ:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΝΗΠΑΓΩΓΕΙΟΥ:

ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΗΠΙΩΝ:

ΝΗΠΙΑ:

ΠΡΟΝΗΠΙΑ:

ΤΗΛΕΦΩΝΟ:

ΟΝΟΜΑ ΝΗΠΑΓΩΓΟΥ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Α. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

1. Πόσα τετραγωνικά μέτρα (m^2) είναι συνολικά ο εσωτερικός χώρος του νηπιαγωγείου;

2. Ποιοι είναι οι χώροι («κατηγορίες») του νηπιαγωγείου;

(ΒΑΛΤΕ Χ ΣΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑΚΙ ΓΙΑ ΟΠΟΙΟ ΧΩΡΟ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ)

Αίθουσα 1

Αίθουσα 2

Τουαλέτες Νηπίων

Τουαλέτα Νηπιαγωγού

Κουζίνα

Αποθήκη

Γραφείο Νηπιαγωγού - Αναπαυτήριο

Πολυδύναμος Χώρος (Βεσιάριο, Χώρο Υποδοχής)

Γονέων - Νηπίων, Χώρο Εκθεσης - Εργασιών,

Χώρο Πολλαπλών Χρήσεων για

Εορταστικές εκδηλώσεις)

1. Προδιαγραφές λειτουργίας

1. Διαθέτει «φυσικό φωτισμό» ο χώρος;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Αν ΝΑΙ με ποιο τρόπο;

3. Διαθέτει «τεχνητό φωτισμό» ο χώρος;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

4. Αν ΝΑΙ με τι μέσα;

5. Υπάρχει η «δυνατότητα συσκότισης» στο χώρο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

6. Αν ΝΑΙ με τι μέσα;

7. Σε τι επίπεδα κυμαίνεται συνήθως η «θερμοκρασία» του χώρου;

8. Με τι μέσα θερμαίνεται ο χώρος;

9. Αερίζεται ο χώρος αυτός;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

10. Αν ΝΑΙ ποια ώρα:

2. Ο Εξοπλισμός

1. Διαθέτει το νηπιαγωγείο «μόνιμο» εξοπλισμό;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2. Αν ΝΑΙ βάλτε X σε όποια μέσα διαθέτει το νηπιαγωγείο

- Για τους εκπαιδευτικούς χώρους

Ράφια

Ντουλάπια κάθε είδους

Πίνακα ή μαγνητικό

Νεροχύτη

- Για το γραφείο νηπιαγωγού

Πάνω ανάρτηση

- Για τους βοηθητικούς χώρους

Πάγκο εργασίας

Νεροχύτη

Κρεμάστρες

Λεκάνες WC

Καζανάκι

Νιπιτήρας

3. Διαθέτει το νηπιαγωγείο «κινητό» εξοπλισμό;

ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Αν ΝΑΙ βάλτε Χ σε όποια μέσα διαθέτει το νηπιαγωγείο

- Για τους εκπαιδευτικούς χώρους

Καρεκλάκια ξύλινα νηπίων

Τραπεζάκια ξύλινα

Πάγκο νερού

Καβαλέτο ζωγραφικής

Καλάθι αχρήσιων

Κουκλόσπιτο - Μπακάλικο

Βιβλιοθήκες ξύλινες σταθερές

Βιβλιοθήκες ξύλινες πιυσοόμενες

Έδρες ξύλινες με κάθισμα ξύλινο (σει)

Καθίσματα κοινά ταπετοαρίας

Χαρτοθήκες ξύλινες

Παγκάκια ξύλινα νηπίων

- Για το Γραφείο Νηπιαγωγού

Γραφείο

Βιβλιοθήκη

Καλάθι ακρήστων

Κάθισμα

Κρεβάτι

Εξεταστήριο

- Για τους βοηθητικούς χώρους

Καλάθι ακρήστων

Καθρέπης

5. Διαθέτει το νηπιαγωγείο «κοινόχρηστο» εξοπλισμό:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

6. Αν ΝΑΙ βάλτε X σε όποια μέσα διαθέτει το νηπιαγωγείο

Οθόνη προβολής

Τρόλλεϋ με TV

Με μαγνητόφωνο

Με προβολέα

Ο κοινόχρηστος εξοπλισμός είναι για τις δυο (2) αίθουσες

3. Οι παροχές

1. Το νηπαγωγείο παρέχει πρίζα σ' όλους τους χώρους;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Το νηπαγωγείο παρέχει διακόπτη ασφάλειας για ρεύμα;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Το νηπαγωγείο παρέχει τηλέφωνο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

4. Προτεινόμενα υλικά

Βάλτε X

Μωσαϊκό λευκό	☐
Μωσαϊκό κοινό	☐
Πλαστικό πλακίδιο	☐
Μοκέτα	☐
Μάρμαρο	☐
Ξύλο	☐
Πλακίδιο πορσελάνης	☐
Εμφανές μπιτόν	☐
Εμφανές τούβλο	☐
Φωτιστική επιφάνεια - Υαλότουβλα	☐
Επίχρισμα σπατουλαριστό	☐
Επίχρισμα άνευ σπατουλαρίσματος	☐

5. Οι δραστηριότητες

1. Βάλτε X στις «δραστηριότητες» που πραγματοποιούνται στους εκπαιδευτικούς χώρους (Αίθουσα 1, Αίθουσα 2)

Το παιχνίδι	☐
«Οργανωμένη δραστηριότητα» (θέμα)	☐
Τα εικαστικά	☐
Τα καλλιτεχνικά (πολιτιστικά)	☐
Προμαθηματικά	☐

2. Βάλτε X στις «δραστηριότητες» που πραγματοποιούνται στο γραφείο της νηπιαγωγού

Η παραμονή διδασκόντων	☐
Η εργασία διδασκόντων	☐
Οι πρώτες βοήθειες	☐
Το αναπαιτήριο	☐

3. Λειτουργούν με τις ενδειγμένες δραστηριότητες οι βοηθητικοί χώροι:

6. Οργάνωση χώρου μονάδας νηπιαγωγείου

«ΓΩΝΙΕΣ»

1. Είναι το νηπιαγωγείο σας οργανωμένο σε «γωνιές»:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Βάλτε X στις «γωνιές» που υπάρχουν στο νηπιαγωγείο

«Γωνιά» παρεούλας

«Γωνιά» ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

«Γωνιά» ΚΟΥΚΛΟΣΠΗΤΟΥ (μαγαζάκι, κομμωτήριο, μανάβικο)

«Γωνιά» ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

«Γωνιά» ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ (κολάζ, ζωγραφική, δακτυλομπογιά)

«Γωνιά» ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ (φύσης, πειραμάτων)

«Γωνιά» ΜΟΥΣΙΚΗΣ

«Γωνιά» ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟΥ - DRAMA

«Γωνιά» ΝΕΡΟΥ - ΧΡΩΜΑΤΟΣ

3. Αν υπάρχουν άλλου είδους «γωνιές» γράψτε αυτές

7. Παιδαγωγικό υλικό

1. Διαθέτει το νηπιαγωγείο σας «παιδαγωγικό υλικό»;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Αν ΝΑΙ βάλτε X στο παρακάτω υλικό

Σαλίγκαρος

Κασετίνα με πλαστικές χάντρες

Κατασκευές (κασετίνα με ξύλινο παιδαγωγικό υλικό)

Μουσικά όργανα (σειρά) και Μεταλλόφωνο

Ξυλόφωνο

Κασετίνα συναρμολόγησης Ελληνικής Σημαίας

Αυτοκίνητα παρελκυσόμενα

Κλάσματα σχημάτων (φρούτα - κύκλος)

Σύνθετες παιδαγωγικές κατασκευές

Ξύλινο παιδαγωγικό υλικό (συνδυασμοί διαφόρων κατασκευών)

Ξύλινο οικοδομικό υλικό (σύνθεση πόλης)

Κασετίνα διαφόρων σχημάτων

Ξύλινο αριθμητήριο

Ξύλινο αλφαβητάριο (μικρό - μεγάλο)

Κουκλόσπιτο

3. Οποιοδήποτε άλλου είδους «παιδαγωγικό υλικό» υπάρχει στην τάξη σας να γραφτεί.

Β. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

1. Περιλαμβάνει ο αυλείος χώρος «σκάκιμα» για ομαδικό παιχνίδι:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Περιλαμβάνει ο αυλείος χώρος χώρο για «κηποτεχνεία»;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Περιλαμβάνει ο αυλείος χώρος «παιδική χαρά» με εξοπλισμό για γύμναση:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

4. Περιλαμβάνει ο αυλείος χώρος χώρο για «υπαίθριο μάθημα»;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

1. Προδιαγραφές λειτουργίας

1. Διαθέτει το ανάλογο «πρίσινο» ο χώρος της αυλής:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Προστατεύεται το πεζοδρόμιο με κιγκλίδωμα στις θέσεις εισόδου:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Εξοπλισμός

1. Διαθέτει η αυλή του σχολικού κτηρίου «μόνιμο» εξοπλισμό:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Αν ΝΑΙ βάλτε X σε όποια μέσα διαθέτει η αυλή

Βρύσες πόσιμου νερού

Κρουνοί ποτίματος

Υπαίθρια καθίσματα

Υπαίθριοι πάγκοι ή κερκίδες

3. Αντιστοιχεί μια (1) βρύση ανά δέκα (10) παιδιά τουλάχιστον στον αύλειο
σας χώρο:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

4. Τα υπαίθρια καθίσματα, πάγκοι, κερκίδες είναι όσο ο αριθμός των νηπίων:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Οι δραστηριότητες

1. Βάλτε X στις «δραστηριότητες» που πραγματοποιούνται στον αυλείο χώρο:

Η συγκέντρωση των νηπίων	☐
Το υπαίθριο μάθημα	☐
Το διάλειμμα	☐
Η γυμναστική των παιδιών	☐
Το οργανωμένο παιχνίδι	☐
Το παιχνίδι στην παιδική χαρά	☐
Η στάθμευση των αυτοκινήτων	☐

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

(2)

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ
ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ
ΝΗΠΪΩΝ - ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ
ΧΩΡΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΝΗΠΙΑ

1. Σε ποιες «κατηγορίες» χώρου αν και τις διαθέτει το νηπιαγωγείο δεν γίνονται οι ενδεδειγμένες δραστηριότητες από τη νηπιαγωγό και τα νήπια;

2. Ο εξοπλισμός των εκπαιδευτικών χώρων (ράφια, ντουλάπια κλπ) είναι προσυός έτσι ώστε να μπορούν να τον χρησιμοποιούν τα παιδιά;

3. Υπάρχει η δυνατότητα μετακίνησης των επίπλων από τα παιδιά ή οποιαδήποτε παρέμβαση τους στο χώρο

4. Αν υπάρχει η δυνατότητα αυτή σε ποια περίπτωση και πότε γίνεται αυτό;

5. Όταν γίνεται αυτό γίνεται με τη παρουσία της νηπιαγωγού ή ζητείται απλά η άδειά της;

6. Το παιδαγωγικό υλικό που είναι αποθηκευμένο;
7. Χρησιμοποιείται από τα παιδιά ελεύθερα;
8. Πότε χρησιμοποιείται το παιδαγωγικό υλικό και σε ποιες δραστηριότητες;
9. Οι «γωνιές» που υπάρχουν στο νηπιαγωγείο χρησιμοποιούνται από τα παιδιά όπως σχεδιάστηκαν;
10. Τα υλικά και μέσα των «γωνιών» είναι προσιά;
11. Παρατηρείται κάποιος συνωσιμός με μερικές «γωνιές»;
- ΝΑΙ ΟΧΙ
12. Αν ΝΑΙ σε ποιες και πως διευθετείται η κατάσταση;
13. Όταν υπάρχει χώρος για κηποτεχνία στην αυλή το νηπιαγωγείο διαθέτει το κατάλληλο υλικό (κουβαδάκια, φτυαράκια;) κλπ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

(3)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	Συχνότητα N/10
1.	Οι Προδιαγραφές και ο Εξοπλισμός του Εξωτερικού Χώρου	9/10
2.	Ο Χώρος του Κυρίου	5/10
3.	Οι «Κατηγορίες» του Εσωτερικού Χώρου και οι Προδιαγραφές	5/10
4.	Η Ύπαρξη Εξοπλισμού και Παιδαγωγικού Υλικού	3/10

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	Συχνότητα N/10
1.	Η Χρήση Εξωτερικού Χώρου	3/10
2.	Ο Εξοπλισμός Παιδικής Χαράς και η Χρήση	9/10
3.	Η Χρήση των «Καιτηγοριών» Χώρου	3/10
4.	Η Χρήση του Εξοπλισμού	4/10
5.	Η Χρήση του Παιδαγωγικού Υλικού	3/10
6.	Η Χρήση των «Γωνιών»	2/10

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

(4)

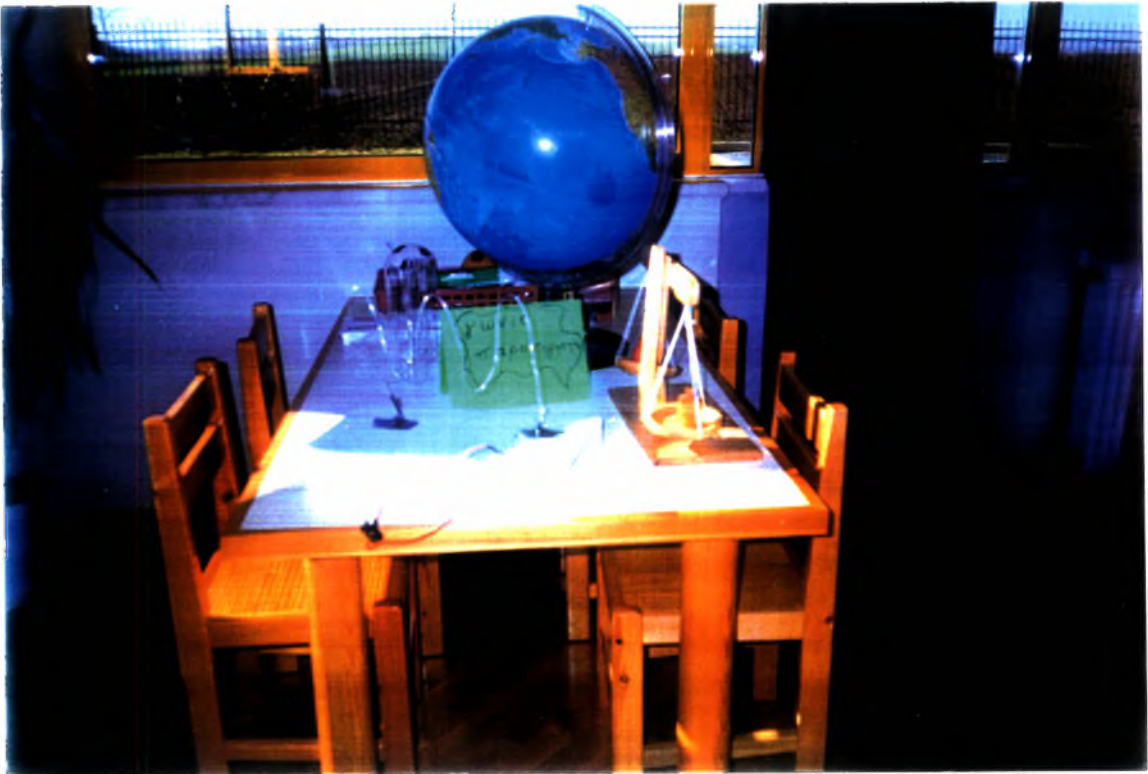
ΕΝΘΕΤΟ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΥΛΙΚΟ

Φωτογραφία (1). Η «γωνιά» της φύσης

Φωτογραφία (2). Η «γωνιά» της παραιήρησης

Φωτογραφία (3). Η «γωνιά» της βιβλιοθήκης

Φωτογραφία (4). Η «γωνιά» του κουκλόπιου

Φωτογραφία (5). Η «γωνιά» του μπακάλικου

Φωτογραφία (6). Η «γωνιά» της ομορφιάς

Φωτογραφία (7). Το «παιδαγωγικό υλικό»

Φωτογραφία (8) Το «Παιδαγωγικό υλικό»

Φωτογραφία (9). Η αμμοδόχος στο εξωτερικό περιβάλλον

Φωτογραφία (10). Το παιχνίδι στην άμμο

Φωτογραφία (11). Η «γωνιά των εργασιών»

Φωτογραφία (12). «Χώρος ψυχοκινητικών δραστηριοτήτων»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- BELL, J., *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*, Αθήνα, Gutenberg, 1997.
- ΓΕΡΜΑΝΟΣ ,Δ., *Χώρος και Διαδικασίες Αγωγής*, Αθήνα, Gutenberg, 1998.
- *ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ Ο.Σ.Κ.-ΥΠΕΠΘ.*
- ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ, Ν., *Εισαγωγή εις την Παιδαγωγικήν*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα 1979.
- ΗΑΥΕΣ, Ν., *Εισαγωγή στη Ψυχολογία*, Μεταφ., ΕΥΚΛΕΙΔΗ Α., Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1998, τ.α΄, β΄.
- ΚΑΚΑΝΑ, Δ.-Μ., *Θεωρία και Μεθοδολογία Δραστηριοτήτων στην Προσχολική Αγωγή*, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη, 1994.
- ΚΑΨΑΛΗ, Α., *Παιδαγωγική Ψυχολογία*, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη, 1995.
- ΚΙΤΣΑΡΑΣ, Γ., *Εισαγωγή στην προσχολική Παιδαγωγική* Αθήνα, Παπαζήση, 1991.
- ΚΟΥΓΙΑΛΗ, Γ., *Ψυχοκινητικές Δραστηριότητες για νήπια και για προνήπια*, Αθήνα, Καστανιώτη, 1998.
- ΚΟΦΦΑΣ, Α., *Γενική διδακτική μεθοδολογία δραστηριοτήτων προσχολικής αγωγής. Εμπειρική και θεωρητική προσέγγιση προβλημάτων της γενικής διδακτικής μεθοδολογίας του νηπιαγωγού*, Ρέθυμνο, [Χ.Ε.], 1994.
- ΚΟΦΦΑΣ, Α.,-ΜΕΤΟΧΙΑΝΑΚΗΣ, Η., *Βασικά προβλήματα Αγωγής*, Ρέθυμνο, [Χ.Ε.], 1994.

ΚΟΥΤΣΟΥΒΑΝΟΥ ,Ε., *Μορφές και τρόποι εργασίας στο νηπιαγωγείο*, Αθήνα, Οδυσσέας,1997.

- ΜΕΤΑΛΛΙΔΟΥ , Π., *Διδακτικές σημειώσεις στο μάθημα Μηχανισμοί Μάθησης και Μνήμης*.
- NEUFERT, E., *Οικοδομική*, Αθήνα, Γκιούρδας , 1974.
- ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ, Ι., *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*, Αθήνα,1993.
- ΣΜΑΡΑΓΔΑ –ΤΣΙΑΝΤΖΗ, Μ.,*Παιδαγωγική της Προσχολικής ηλικίας*, Αθήνα,Gutenberg,1996.
- ΦΡΑΓΚΟΣ, Χ., *Βασικές Παιδαγωγικές Θέσεις* Αθήνα, Gutenberg, 1983.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ, Αθήνα, Αναγνωστόπουλος, 1998, Τεύχος 52.
- ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, Αθήνα, Ωμέγα, 1984, Τεύχος 13.
- ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ,Αθήνα,Δίπτυχο,1997,Τεύχος 5,6.
- ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ,Αθήνα,Αλφάβητο,1994,Τεύχος 1,3,5,9,12.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

-ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

-ΠΑΠΥΡΟΣ ΛΑΡΟΥΣ ΜΠΡΙΤΑΝΙΚΑ

-ΥΔΡΙΑ

ΛΗΞΗ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΑΝΕΙΖΟΜΕΝΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τηλ.: 24210 06300-1

